

SAKU VALLA
2019. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Majandusproгноos	4
3. Ülevaade Saku valla 2019. aasta eelarvest.....	5
3.1. Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel	5
3.2. Eelarve erinevused eelarvestrateegiaga	6
3.3. Eelarve seos arengukavaga	7
3.4. Saku valla 2019. aasta eelarve	9
4. Põhitegevuse tulud	10
4.1. Maksutulud	11
4.2. Tulud kaupade ja teenuste müügist.....	12
4.3. Saadavad toetused	14
4.4. Muud tegevustulud.....	15
5. Põhitegevuse kulud.....	16
5.1. Põhitegevuse kulud kululiikide järgi	16
5.2. Põhitegevuse kulud tegevusalade järgi	19
5.3. Üldised valitsemissektori teenused	21
5.4. Avalik kord	21
5.5. Majandus.....	22
5.6. Keskkonnakaitse	23
5.7. Elamu- ja kommunaalmajandus.....	24
5.8. Tervishoid	25
5.9. Vaba aeg, kultuur	25
5.10. Haridus	27
5.11. Sotsiaalne kaitse	30
6. Investeermistegevus	32
6.1. Põhivara soetuseks planeeritud sihtfinantseerimine	32
6.2. Investeeringud valdkondade järgi:.....	32
6.3. Finantstulud ja finantskulud.....	33
7. Finantseerimistegevus	33
8. Likviidsete varade muutus.....	35
9. Eelarve tulem.....	35

1. Sissejuhatus

Saku valla 2019. aasta eelarve on koostatud kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses vallaeelarve kohta sätestatuga.

Eelarve koostamise aluseks on Saku Vallavolikogu 20. septembri 2018. aasta määrus nr 14 „Saku valla arengukava aastateks 2012–2025“.

Saku Vallavalitsuse 12. jaanuar 2016. aasta määrusele nr 1 „Saku valla eelarve koostamise, täitmise, vastuvõtmise ja tegemata jäänud väljaminekute kavandamise kord“ kohaselt on põhjendatud ettepanekud valla eelarve koostamiseks esitanud vallavalitsuse valdkondade eest vastutavad isikud ning vallavalitsuse hallatavate asutuste juhid.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarve osad järgmised:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Eelarve kulud liigendatakse rahandusministri 11. detsembri 2003. aasta määruse nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“ lisas 3 toodud tegevusalade koodide järgi. Tegevusala kood kajastab täidetavaid põhifunktsioone.

Seletuskirjas on toodud andmed eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva aasta tulude ja kulude kohta ning antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevuse kohta. Kirjeldatud on Saku valla arengukavas kajastatud eesmärkide kavandatavat täitmise plaani ja selle täitmiseks kavandatavaid tegevusi 2019. aastal. Selgitatud on eelarves ja eelarvestraategias esinevaid olulisemaid muudatusi. Seletuskirjas on toodud Saku valla ja AS Saku Maja oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoomus eelseisva eelarveaasta lõpuks.

Saku valla 2019. aasta eelarve on koostatud tekkepõhiselt. Üleminekuaastal kassapõhiselt eelarvelt tekkepõhisele tekib olukord, kus:

- 1) 2018. aasta detsembrikuu kulud (näiteks kommunaalkulud) ja tulud (näiteks lasteaia kohatasud ja toiduraha), mille kohta saadakse või saadetakse arved 2019. aasta jaanuaris (või hiljem), kajastuvad 2018. aasta tekkepõhises raamatupidamises. Samas jäävad välja 2018. aasta kassapõhise eelarve täitmisest, sest nimetatud kulude eest tasumine või esitatud arvete eest laekumine toimub 2019. aasta jaanuaris või hiljem. Eeltoodust tulenevalt ei kajastu need kulud ja tulud ka 2019. aasta tekkepõhise kulude eelarve täitmisel, vaid vähendavad või suurendavad 2019. aastal likviidseid vahendeid.
- 2) 2019. aasta alguses laekuv üksikisiku tulumaks ei kajastu 2019. aasta kassapõhise eelarve täitmisel, vaid suurendab 2019. aastal likviidseid vahendeid.
- 3) 2018. aastal makstud kaupade ja teenuste ettemaksuarved kajastuvad mõlema aasta eelarve täitmisel: 2018. aastal kassapõhise kuluna kogu arve summas ja 2019. aastal tekkepõhise kuluna 2019. aastasse jäävas proportsionaalses summas (näit. Gümnaasiumi digiõpikute kasutamise 12 kuu arve perioodile 01.09.2018-31.08.2019 kajastub 2018. aasta kassapõhise eelarve täitmise aruandes kogu summas ja 2019. aasta tekkepõhise eelarve täitmise aruandes kaheksa kuu summas).

Eelarves kajastuvad sellised sissetulekud ja väljaminekud, mille puhul liigub raha. Raamatupidamislik tehing nagu arvestatud amortisatsioon (2017. aastal 1 461 543 eurot) eelarves ei kajastu, sest põhivara soetus ei sõltu amortisatsioonist. Amortisatsioonikulu (kajastub raamatupidamislikes tegelikes kuludes) planeeritakse arvestuslikuna, s.t. kulude

välisena eelarve täitmise aruande lõppu. Amortisatsiooni suurus annab võrdluses planeeritavate investeeringutega infot, kas eelarvega suudetakse põhivara väärtust hoida ja teha asendusinvesteeringud.

Samuti ei kajastu eelarves ka raamatupidamislik tehing, mis puudutab nõuete mahakandmist.

2. Majandusprognoos

Rahandusministeeriumi suvise prognoosi kohaselt kasvas Eesti majandus 2018. aastal 3,6%, kuid aeglustub järgmiste aastate jooksul kooskõlas välisnõudluse kasvu aeglustumisega.

Aastatel 2019–2022 püsib Eesti majanduskasv 3% lähedal. Pärast 2017. aastal toimunud kasvu kiirenemist areneb majandus edaspidi jõukohasemas tempos. Eesti majanduse olukord on hea ja sisemised riskid madalad. Majanduskasvu toetavad nii sisenõudlus kui eksport. Välisnõudluse kasv aeglustub eelmise aastaga võrreldes, kuid püsib üle ajaloolise keskmise.

2018. aasta kokkuvõttes võib oodata 3,3%st tarbijahindade tõusu. Aastatel 2019–2020 aeglustub inflatsioon vastavalt 2,8%ni ja 2,4%ni. Kuigi toidu ja teenuste hinnatõus kiireneb, põhjustab inflatsiooni aeglustumise järgmisel aastal energiahindade tõusu peatumine ning maksumeetmete mõju vähenemine.

2018. aasta esimesel poolaastal jätkus positiivne tööturu areng – hõive kasvas sel perioodil 1,3% ning tööpuudus oli 6% lähedal. 2019. aastal on oodata hõive kasvu aeglustumist 0,8%ni majanduskasvu stabiliseerumise ning tööjõu pakkumise piirangute tõttu. Hõive kasvu toetab töövõimereformi järk-järguline rakendumine. Prognoosiperioodi lõpul oodatakse hõivatud inimeste arvu langust tööealise elanikkonna vähenemise tõttu.

Tööpuuduse määr võib lähiaastatel suureneda. Käesoleval aastal püsib töötus eelmise aasta tasemel 5,7% juures, kuid suureneb prognoosi kohaselt 6,6%ni aastaks 2022. Selle põhjuseks on töövõimereformi tõttu suurenev aktiivsus töövõimetute seas.

Keskmine brutokuupalk kasvab 2017. aasta 1221 euroga võrreldes käesoleval aastal 1307 euroni ja 2019. aastal 1385 euroni.

2018. aasta alguses oli palgakasv kiire, kuid see oli kooskõlas majanduskasvuga. Statistikaameti andmetel kasvas keskmine brutokuupalk 2018. aasta esimesel poolaastal 7%.

2019. aastal oodatakse palgakasvu aeglustumist 6%ni tulenevalt majanduskasvu stabiliseerumisest. See tähendab, et palgakasv püsib mõõdukalt kiirena ning kooskõlalises arenguga. 2020–2022 on prognoositud palgakasvuks 5,2%.

Eesti riigi väljakutseks on teha paremaid otsuseid piiratud ressursside suunamisel keeruliste väljakutsete lahendamiseks. Täna kasutatakse Eestis esitluslikku tulemuspõhist eelarvestamist. Pikaajaliseks eesmärgiks on liikuda rohkem tulemusinformatsiooni kasutava eelarvestamise suunas.

Valitsussektori eelarve oli 2018. aastal oodatust paremas seisus. Nii keskvalitsusele, kohalikele omavalitsustele kui sotsiaalkindlustusfondidele prognoositakse ülejääki ja kokkuvõttes ulatub see valitsussektoris 0,8%ni SKPst. Positiivse tulemuse saavutamisele aitab kõige rohkem kaasa varasemaid ootusi ületav maksulaekumine, mille mõju kandub edasi ka järgmistesse aastatesse.

3. Ülevaade Saku valla 2019. aasta eelarvest

3.1. Olulisemad lähtekohad eelarve koostamisel

Põhitegevuse tulud suurenevad 2019. aastal võrreldes 2018. aasta tegeliku laekumisega 6,8% tingituna füüsilise isiku tulumaksu laekumise ja teenuste müügitulu eeldatavast kasvust ning spordikeskuse ehituskuludelt arvestatud sisendkäibemaksu laekumisest. Maamaksu laekumine on kavandatud 2018. aasta tasemel. Tulud teenuste müügist kasvavad Saku Gümnaasiumi puhvetist saadava tulu ning Saku Valla Spordikeskuse omatulude prognoositava suurenemise arvel. Kultuuriasutuste tulud on kavandatud 2018. aasta tasemel.

2019. aasta eelarve tulude prognoosimisel on arvestatud 2018. aasta tegelikku laekumist sama aasta 31.oktoobri seisuga:

- Valla maksumaksjate arvu ja keskmise palga kasvust tulenevalt on planeeritud tulumaksu laekumise kasv 6,0% võrreldes 2018. aasta laekumisega.
- 2019. aasta eelarvesse kavandatud riigi toetusfondist eraldatavad toetused kasvavad võrreldes 2018. aasta eelarvega kokku 3,0%. 16.10.2018 vastu võetud sotsiaalmaksu- ja tulumaksuseaduse, jäätmeseaduse ning sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse järgi suurendatakse 2019. aastal kohalikele omavalitsustele edasi antavat tulumaksu osa. Sama seaduse kohaselt ei anta riigieelarvest edaspidi eraldi reana jäätmehoolduse arendamise toetust ning sotsiaaltoetuste ja teenuste osutamise toetust. Huvihariduse toetamiseks on 2019. aasta eelarvesse planeeritud 16 800 eurot (sama summa kajastatakse ka kuludes). Huvihariduse täpne toetuse summa kajastatakse eelarves pärast toetusfondist saadava toetuse täpse summa selgumist ning huvihariduse kava kinnitamist. Kohalike teede hoiu toetamiseks on kavandatud sama summa, mis 2018. aastal. Hariduskulude toetust on kavandatud tõsta 7,7%.

Kõikides valla asutustes on majandamiskulud kavandatud nende kokkuhoiu vajadust silmas pidades. Säästliku majandamise eest vastutab iga asutuse juht, keda vajadusel abistab vallavalitsuse majandusteenistus. Investeeringuteks (sh vara soetused, remondid jm) on võimalik vahendeid saada eelkõige kokkuhoidliku majandamisega. 2019. aasta eelarve kulude prognoosimisel on arvestatud järgmist:

- Tööjõu kulude kasvu on kavandatud kokku 12,2%. Seejuures on arvesse võetud koosseisude suurenemisest tulenev kulu.
- 2019. aastal on võrreldes 2018. aastaga suurendatud elektri- ja küttekulusid 3% võrra. Selle arvestuse aluseks on võetud 2018. aasta tegelik kulu 31.oktoobri seisuga.
- Mittetulundussektori ja kodanikualgatuse toetusfondi, sh eelisarendatavate spordialade tegevustoetuse suuruseks on kavandatud 75 000 eurot.

Põhitegevuse tulem on aruandeaasta lõpu seisuga positiivne ning katab laenu põhiosa tagasimaksete ja laenu teenindamise kulud. Tulem mõjutab tulevaste perioodide investeerimisvõimet ja eelarveid. Investeeringud on kooskõlas kavandatud eelarvestrateegiaga.

- Põhitegevuse tulemi suuruseks on kavandatud 12,7% põhitegevuse tuludest.
- Investeeringud ja laenukoormused on arvestatud lubatud netovõlakoormuse piires.

2018. aastal ettenähtud, kuid tegemata jäänud kulud viidi 2019. aasta eelarvesse eelarve eelnõu kahe lugemise vahel. Eelarve koostamisel on lähtutud arengukavast ja 2019–2022. aastate kohta koostatud eelarvestrateegiast.

3.2. Eelarve erinevused eelarvestrateegiaga

Erinevused 2019. aasta eelarve ja eelarvestrateegia vahel tulenevad peamiselt 2018. aasta kümne kuu tegeliku täitmise põhjal andmete täpsustamisest ning 2018. aastaks kavandatud investeeringute edasilükkumisest 2019. aastasse. Olulisemad muudatused on:

- Eelarvesse on lisatud Saku Gümnaasiumi puhveti kauba ja omatoodangu prognoositav tulu 85 500 eurot.
- Teaduse 1 hoone rekonstrueerimise ning sellega kaasneva ajutise ruumikitsikuse tõttu on vähendatud kultuuriasutuste tulu 6,5% ning tulenevalt 2018. aasta prognoositavast laekumisest on vähendatud Saku Valla Spordikeskuse tulu 4,6%.
- Eelarvesse on kavandatud maavara kaevandamise tasu tõus 52,2%. Seda võimaldab prognoosida 2018. aasta tegelik laekumine.
- Üldised valitsussektori teenuste kulud suurenevad võrreldes eelarvestrateegiaga 3,9%. Sealhulgas suurenevad vallavalitsuse kulud 6,5%, millest tööjõukulud suurenevad seoses kolme uue ametikoha loomisega 8,8% ning majanduskulud vähenevad 10%.
- Majanduse eelarve kulud suurenevad võrreldes eelarvestrateegiaga 31,0%. Teede hoolduse ning ehituse ja rekonstrueerimise eelarve on kavandatud eelarvestrateegiaga võrreldes 68,6% suurem. Teede ehituse eelarves on ettenähtud 304 000 eurot ühisveevärgi ja kanalisatsiooni tööde käigus teede taastamise kuludeks ning valla teede ehituseks ja remondiks vastavalt teehoiukavale 528 780 eurot.
- Projektide ja planeeringute eelarvesse on ette nähtud 22 000 eurot Saku alevikus Nurme tn 27 kinnistu ja Tallinna mnt 1a kinnistu detailplaneeringu koostamiseks. Saku valla üldplaneeringu koostamiseks on kavandatud 65 920 eurot.
- Majanduse halduse eelarve väheneb 20,6%, sest pärast vallavalitsuse toitlustusteenistuse loomist 2018. aastal kajastuvad haridusasutustes toitlustusteenuse pakkumisega seotud personali kulud haridusasutuste toitlustuskulude eelarve real.
- Keskkonnakaitse eelarve kulud vähenevad 18,6%. Eelarves ei ole kavandatud Tõdva puhasti rajamiseks kavandatud kulusid 200 000 eurot ega projekti elluviimiseks kavandatud saadavat sihtfinantseeringut 100 000 eurot ning vara müügitulu 100 000 eurot.
- Kommunaalmajanduse eelarves on täpsustatud Saku alevikku sotsiaaleluruumide (üürielamu sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud isikutele) ehitamiseks kavandatud vahendeid. Projekti kogumaksumus on 2 149 000 eurot, millest 2019. aasta eelarvesse on kavandatud 870 523 eurot ja 2020. aastasse ehituse lõpetamiseks 1 238 400 eurot. Projekti kuludest 50% kaetakse saadava sihtfinantseeringuga. Saku uue esmatasandi tervisekeskuse ehituse kogumaksumus on 1 987 740 eurot, millest (2017. aasta eelarves kasutati 6 636 eurot, 2018. aastal 39 420 eurot ning 2019. aasta eelarvesse on kavandatud 1 941 684 eurot. Saku valla omaosalus projektis on 669 090 eurot.
- Kulud vaba aja ja kultuuritegevusele suurenevad 13,0%. Asutuste eelarved on suures osas eelarvestrateegia tasemel. Saku Valla Noortekeskuse eelarve väheneb võrreldes eelarvestrateegiaga 6,8%. 2018. aastaks planeeritud investeeringute (uue tervisekeskuse ja uue vallamaja ehitus) 2019. aastasse edasilükkumise tõttu nihkuvad edasi ka nende investeeringutega seotud tegevused. 2020. aastasse jäävad esialgu 2019. aastasse kavandatud lasteaia ruumide sisse seadmine Sakus Pargi 27 asuvasse hoonesse, Saku Valla Noortekeskuse vajadusteks Sakus Uus Saku 3a hoone ruumide kohandamine ning Teaduse 13 hoones Saku Päevakeskusele ruumide rekonstrueerimine. Saku Huvikeskuse eelarve suureneb

56,7%. Eelarvesse on lisatud täiendavalt 170 000 eurot Teaduse 1 hoonesse remondijärgselt IT lahenduste loomiseks ning erineva sisustuse soetamiseks.

- Kulud haridusele suurenevad 27,2%. Kurtna Kooli ja Saku Muusikakooli eelarved on suures osas eelarvestrateegia tasemel. Kajamaa Kooli eelarvest on välja jäetud 70 000 eurot (sh saadav sihtfinantseering 35 000 eurot) koolihoone maakütte rajamiseks, sest 2018. aastaks kavandatud 73 700 eurot katlaruumi ehituseks jäid kasutamata ning toodi üle 2019. aasta eelarvesse. Seega tuleb enne uute tööde alustamist ja selleks raha eraldamist eelmine töötapp lõpetada. Kajamaa Kooli koosseisu on lisatud 1,0 koormusega õpetaja ametikoht ja 0,5 koormusega sotsiaalpedagoogi ametikoht. Saku Gümnaasiumi koosseis täieneb kokku 7 õpetaja ning 3 abiõpetaja võrra. Lasteaiaõpetajate töötasu kasvuks on kavandatud 7,1–19,0%. Riigi antava toetuse põhimõtte järgi on kavandatud lasteaiaõpetaja töötasu 90% ja magistrakraadiga lasteaiaõpetaja töötasu 100% kooliõpetaja töötasu alammäärast, mis on 1250 eurot. Saku Lasteaia Päikesekild eelarvesse on ette nähtud 23 000 eurot A ja B korpuste välistreppidele varikatuste projekteerimiseks ning ehituseks. Saku Lasteaia Terake eelarvesse on lisatud 21 200 eurot Tallinna mnt 12 hoone ümber uue piirdeaia ja väravate paigaldamiseks. 2018. aastaks planeeritud investeeringute (uue tervisekeskuse ja uue vallamaja ehitus) 2019. aastasse edasilükkumise tõttu nihkuvad edasi ka nende investeeringutega seotud tegevused. 2020. aastasse jäävad esialgu 2019. aastasse kavandatud lasteaia ruumide sisse seadmine Sakus Pargi 27 asuvasse hoonesse, Saku Valla Noortekeskuse vajadusteks Sakus Uus Saku 3a hoone ruumide kohandamine ning Teaduse 13 hoones Saku Päevakeskusele ruumide rekonstrueerimine.
- Koolitranspordi eelarve suureneb 20,3%. Õpilastele tasuta vallasisese transporditeenuse osutamiseks vajaminevate vahendite eraldamiseks on eelarvet korrigeeritud vastavalt 2018. aasta tegelikele kuludele.
- Sotsiaalse kaitse kulud vähenevad 3,6%. Sotsiaalhoolekande eelarves on valla makstavad sotsiaaltoetused samal tasemel. Saku Päevakeskuse eelarve väheneb 26,2% 2018. aastaks planeeritud investeeringute (uue tervisekeskuse ja uue vallamaja ehitus) 2019. aastasse edasilükkumise tõttu, seega nihkuvad edasi ka nende investeeringutega seotud tegevused. 2020. aastasse jäävad esialgu 2019. aastasse kavandatud lasteaia ruumide sisse seadmine Sakus Pargi 27 asuvasse hoonesse, Saku Valla Noortekeskuse vajadusteks Sakus Uus Saku 3a hoone ruumide kohandamine ning Teaduse 13 hoones Saku Päevakeskusele ruumide rekonstrueerimine. Koosseisu on lisatud 0,5 koormusega sotsiaaltranspordi korraldaja ning 0,8 koormusega hooldaja ametikoht.

3.3. Eelarve seos arengukavaga

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on valla arengukava omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärged määratlev ja nende elluviimise võimalusi kandev dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks omavalitsuse eelarve koostamisele, kohustuste võtmisele ja investeeringuprojektide kavandamisele.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevalt sisaldab arengukava eraldi peatükina eelarvestrateegiat, mis viib arengukava kooskõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega. Valla arengukava uuendamisel töötati põhjalikult läbi valla eelarvestrateegia ja investeerimisprioriteedid.

Saku valla arengukava kinnitati 20. septembri 2018. aasta volikogu istungil määrusega nr 14.

Tabel 1 Arengukavas kajastatud eesmärkide täitmine 2019. aastal

Arengukavas kajastatud eesmärk	Tegevus		2019 eelarve
Majandus			1 262 780
Teehoid			1 232 780
Ptk 4.2 E2 Valla kohalike teede ehitus ja remont on nõuetekohaselt korraldatud.	Teede ja tänavate rekonstrueerimine vastavalt teehoiukavale		832 780
Ptk 4.2 E2 Valla kohalike teede teehoole on nõuetekohaselt korraldatud.	Avalikult kasutatavate vallateede, tänavate hooldamine ja remontimine		400 000
Projektid, planeeringud			30 000
Ptk 4.1 E4 Veekogud ja põhjavesi on heas seisundis.	Hajaasustuse programmi teostamine	omafinantseering	15 000
		saadav sihtfinantseerimine	15 000
Keskkonnakaitse			300 000
Ptk 4.1 E2 Valla territoorium on heakorrasstatud ning toimib jäätmete liigiti kogumine.	Saku alevikku jäätmejaama rajamine	omafinantseering	100 000
		saadav sihtfinantseering	200 000
Kommunaalmajandus			3 593 300
Tänavavalgustuse hooldus ja ehitus			750 000
Ptk 4.2 E4 Tiheasustusaladele on rajatud energiasäästlik tänavavalgustusvõrgustik.	Tihedama asustusega piirkondades energiasäästliku valgustuse rajamine, välisvalgustusvõrgu rekonstrueerimise ja arendamise kontseptsiooni väljatöötamine	omafinantseering	287 500
		saadav sihtfinantseering	462 500
Kommunaalmajandus			4 501 626
Ptk 4.3 E2 Saku vallas elavatel koolikohustuslikel õpilastel on põhihariduse omandamise võimalus oma valla koolides, tulevikku vaatava ja uuel õpikäsitusel põhineva õppekavaga, kaasaegses ja turvalises õpikeskkonnas ning tasemel ja motiveeritud õpetajatega*	Vallavalitsusele uute tööruumide soetamine.		1 689 419
Ptk 4.5. E7. Valla elanikele on tagatud esmatasandi arstiabi teenus.	Saku alevikku uue tervisekeskuse rajamine	omafinantseering	627 334
		saadav sihtfinantseering	1 314 350
Ptk 4.5 E3 Puuetega inimestele on tagatud võrdsed võimalused teenuste saamiseks ja ühiskonnaelus osalemiseks. Ptk 4.5 E4 Toimetulekuraskustes isikutele on tagatud esmavajadused ning turvalisus.	Saku alevikku sotsiaaleluruumide (üürielamu sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud isikutele) ehitamiseks	omafinantseering	430 223
		saadav sihtfinantseering	440 300
Vaba aeg, kultuur			4 999 064
Ptk 4.4.2. E1 Saku vallas on edendatud ja korraldatud rahvasporditegevus valla elanike vaimse ja füüsilise vormi saavutamiseks ja hoidmiseks ning sportlike eluviiside propageerimise edendamiseks. Tegevus 1.1.Saku valda uue spordihoone ehitamine	Uue spordihoone ehitus		4 999 064
Haridus			2 100 000
Ptk 4.2. E5. Energiamaajanduses on kasutusele võetud säästlikud	Saku Valla Maja, Teaduse 1 rekonstrueerimine		2 100 000

lahendused, soodustatud on taastuvate energiakandjate kasutamist.		

*Eesmärgi täitmiseks rekonstrueeritakse Teaduse 1 hoone gümnaasiumiks, mistõttu on vaja soetada vallavalitsusele uued ruumid.

3.4. Saku valla 2019. aasta eelarve

Saku valla 2019. aasta eelarve maht on 30 896 866 eurot. Põhitegevuse tulude maht on 2019. aastal 18 158 920 eurot ning põhitegevuse kulud moodustavad 15 857 303 eurot. Põhivara soetuseks on kavandatud 13 845 170 eurot, millest 2 417 150 eurot kaetakse saadud toetustega. Põhivara soetuseks võetud laenude intressikulud moodustavad 242 813 eurot.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestab kohaliku omavalitsuse ülesandeks korraldada vallas:

- sotsiaalabi ja sotsiaalteenuste osutamist;
- noorsootööd;
- elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni;
- heakorda, jäätmehooldust;
- ruumilist planeerimist;
- teede ja tänavate korrashoidu;
- ühistransporti;
- valla asutuste ülalpidamist.

2019. aasta eelarvesse kavandatud tegevuste elluviimisel:

- Rekonstrueeritakse Teaduse 1 hoone kooli ruumideks. 1. septembril 2019. aastal alustab hoones Saku Gümnaasiumi gümnaasiumiosa. Laheneb kooli ruumikitsikus ning paranevad õppimistingimused;
- Ehitatakse uus spordihoone. Luuakse paremad sportimistingimused ja uued võimalused võistluste korraldamiseks ning sündmuste läbiviimiseks, laheneb ruumikitsikus;
- Saku alevikku rajatakse uus esmatasandi tervisekeskus;
- Ehitatakse uued tööruumid vallavalitsusele;
- Alustatakse tänavavalgustusvõrgu rekonstrueerimist;
- Saku alevikku rajatakse jäätmejaam.

Tabel 2 Saku valla 2017–2019. aasta eelarve

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Põhitegevuse tulud	14 598 581	16 380 611	16 997 166	18 158 920
Maksutulud	9 953 023	10 837 150	11 164 501	11 796 040
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 015 317	1 105 060	1 194 547	1 238 235
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 816 571	3 632 402	3 645 750	3 695 645
Muud tulud	813 671	806 000	992 369	1 429 000
Põhitegevuse kulud	11 401 778	14 047 276	13 163 136	15 857 303
Antavad toetused tegevuskuludeks	284 537	469 379	341 292	431 107
Muud tegevuskulud	11 117 241	13 577 898	12 821 844	15 426 196
Investeeringitegevus	-3 553 047	-2 719 094	-1 063 516	-11 583 683
Põhivara müük (+)	69 000	69 000	69 505	87 000
Põhivara soetus (-)	-5 199 092	-4 855 379	-2 257 701	-13 845 170
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 616 567	2 110 625	1 159 770	2 417 150
Finantstulud (+)	133	150	172	150
Finantskulud (-)	-39 655	-43 490	-35 262	-242 813
Finantseerimistegevus	-278 667	157 502	-939 695	7 278 420
Kohustuste võtmine	600 000	1 122 423	0	8 230 000
Kohustuste tasumine	-878 667	-964 921	-939 695	-951 580
Likviidsete varade muutus	-634 911	-228 257	1 830 819	-2 061 236

4. Põhitegevuse tulud

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse põhitegevuse tulude eelarveosasse maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist, tulu põhivara, osaluste ning muude aktsiate ja osade müügist ning finantstulusid.

2019. aasta planeeritud eelarvetulud on 18 158 920 eurot. Põhitegevuse tulud suurenevad võrreldes 2018. aasta tegeliku laekumisega 1 161 754 eurot ehk 6,8%. Kokkuvõtte tulugruppide lõikes on esitatud järgnevas tabelis:

Tabel 3 Põhitegevuse tulud 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
Maksutulud	9 953 023	10 837 150	11 164 501	11 796 040	5,7
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 015 317	1 105 060	1 194 547	1 238 235	3,7
Saadavad toetused tegevuskuludeks, sh	2 816 571	3 632 402	3 645 750	3 695 645	1,4
<i>sihtotstarbelised jooksvateks kuludeks</i>	<i>155 361</i>	<i>92 351</i>	<i>105 699</i>	<i>50 020</i>	
<i>toetusfondist saadavad toetused</i>	<i>2 661 210</i>	<i>3 540 051</i>	<i>3 540 051</i>	<i>3 645 625</i>	<i>3,0</i>
Muud tulud, sh	813 671	806 000	992 369	1 429 000	44,0
<i>sisendkäibemaks</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>625 000</i>	
Kokku	14 598 581	16 380 611	16 997 166	18 158 920	6,8

4.1. Maksutulud

Valla eelarvesse laekuvad füüsilise isiku tulumaks, maamaks ja reklaamimaks. Tulumaks moodustab maksutuludest 96,5% ning moodustab kogu põhitegevuse tuludest 62,7%. Maksutulude prognoosimisel on lähtutud 2018. aasta kümne kuu tegelikust laekumisest.

Üksikisiku tulumaks

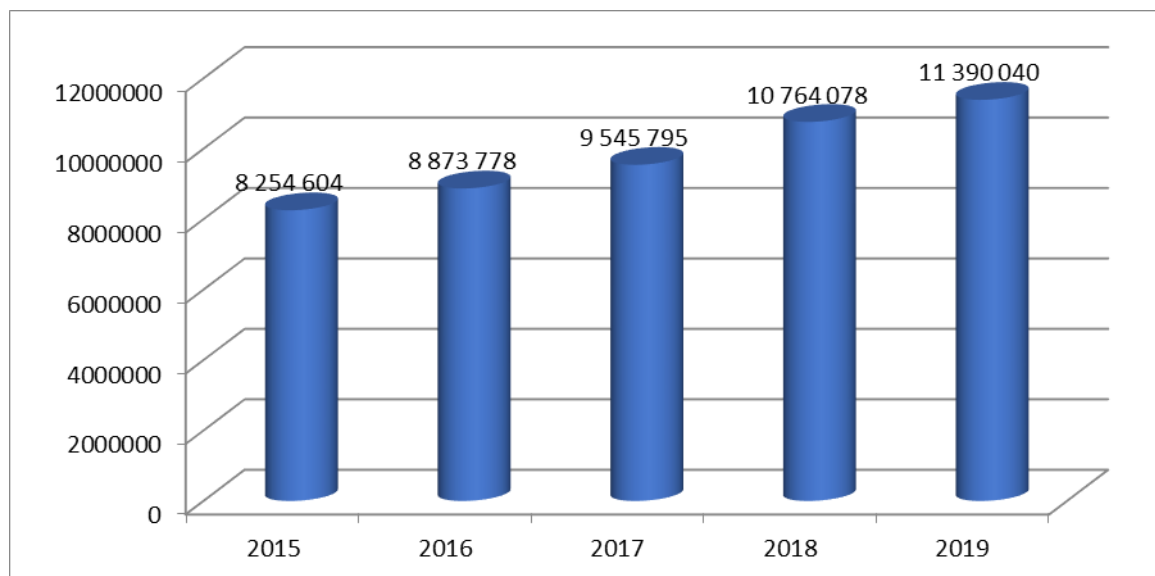
Tulumaks laekub tulumaksuseaduse alusel. Maksu arvestab ja kogub Maksu- ja Tolliamet. Füüsilise isiku maksustavast tulust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohalikele omavalitsusele 11,93%. Maksumaksja elukohana kalendriaastal arvestatakse sama kalendriaasta 1. jaanuari seisuga registrisse kantud elukohta.

Tulumaksu laekumine on kavandatud 11 390 040 eurot. Üksikisiku tulumaksu laekumist aastate lõikes iseloomustavad tabel 4 ja joonis 1:

Tabel 4 Tulumaksu laekumine 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Jaanuar	705 689	766 068	814 004	917 426	981 645
Veebruar	601 777	700 390	740 237	842 644	901 630
Märts	702 759	692 279	778 299	854 987	914 835
Aprill	722 342	713 840	764 572	867 898	928 650
Mai	685 232	724 185	829 232	923 221	987 850
Juuni	672 258	780 820	800 120	877 293	938 705
Juuli	743 857	829 017	844 707	960 159	1 027 370
August	699 239	738 665	799 510	910 753	974 505
September	641 934	714 817	766 128	887 268	949 380
Oktoober	691 319	755 609	815 217	913 850	977 820
November	665 069	718 024	783 336	895 380	888 460
Detsember	723 129	740 064	810 433	913 199	919 190
Aasta kokku	8 254 604	8 873 778	9 545 795	10 764 078	11 390 040

*Prognoositav laekumine

Joonis 1 Tulumaksu laekumine 2015–2019. aasta.

Maamaks

Kavandatud maamaksu laekumine on 390 000 eurot. Maamaks on riiklik maks, mis maamaksuseaduse alusel laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maamaksu tulu sõltub maa maksustamishinnast, maamaksu määrast, sihtotstarbest, maa kasutuselevõttust ja ümberkruntimisest, lubatud ehitusõiguse pindalast, maksusoodustustest ja muudest teguritest. Maamaksuseaduse alusel võib kohalik omavalitsus kehtestada üldiseks maksumääraks 0,1 kuni 2,5% maa maksustamishinnast.

2017. aastal muutusid maamaksumäärad. Alates 1. jaanuarist 2017. aastal on üldine maamaksumäär 2,5% maa maksustamishinnast ning põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksumäär 2,0% maa maksustamishinnast aastas.

Reklaamimaks

Saku valla ainsa kohaliku maksu, reklaamimaksu, laekumine on kavandatud 16 000 eurot (samal tasemel 2018. aasta eelarvega ja eelarvestrateegiaga). Reklaamimaksuga maksustatakse valla haldusterritooriumile paigaldatud reklaam.

4.2. Tulud kaupade ja teenuste müügist

Tulu kaupade ja teenuste müügist kavandatakse 1 238 235 eurot, mis moodustab eelarve põhitegevuse tuludest 6,8%, sh on kavandatud tulu majandustegevusest 1 203 235 eurot ja riigilõive 35 000 eurot.

Tabel 5 Kaupade ja teenuste müük 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
Riigilõivud	41 906	35 000	33 174	35 000	5,5
Tulud majandustegevusest	973 411	1 070 060	1 161 373	1 203 235	3,6
Kokku	1 015 317	1 105 060	1 194 547	1 238 235	3,7

Riigilõivud

Arvestades ehitustegevust ja tegelikku laekumist on 2019. aasta eelarvesse kavandatud riigilõivu tulu 34 500 eurot, millele lisandub majandustegevuse registri registreeringu tasu 500 eurot.

Tulud majandustegevusest

Majandustegevuse tulu on planeeritud 2019. aasta eelarvesse 1 203 235 eurot (2018. aasta laekumine 1 161 373 eurot), suurenemine 3,6%. Tulu laekumise kava 2019. aastaks on järgnevas tabelis:

Tabel 6 2019. aasta laekumised kaupade ja teenuste müügist

	Tulu majandus-tegevusest	Toiduraha	Kohatasu	Õppetasu	Üüri- ja renditulu	Muu tulu
Lasteaiad, üldhariduskoolid		165 000	390 000			
Muusikakool	3 700			53 475		
Lasteaedade, üldhariduskoolide muu tulu	85 500	16 300				30 000
Haridusteenuse müük			100 000			
Ajalehe tulu	15 000					
Kultuuriasutuste omatulu	42 000					
Saku Valla Spordikeskuse tulu	193 200					
Saku Päevakeskuse tulu	37 960					
Majandus	55 000				16 000	
Valitsussektor	100					
Kokku	432 460	181 300	490 000	53 475	16 000	30 000

Toiduraha laekumist prognoositakse 2018. aasta tasemel kümne kuu tegeliku täitmise järgi. Alates 1. septembrist 2018. valmistab valla haridusasutustele toitu vallavalitsuse toitlustusteenistus kolmes köögis: Kurtna Koolis, lasteaias Päikesekild ning Saku Gümnaasiumis. Saku Gümnaasiumis töötab puhvet, mis pakub erinevaid kaupu ja toitu töötajatele ja teistele soovijatele.

Lasteaia toidupäeva maksumusest laekub tuluna valla eelarvesse toiduainete maksumuse osa. Toidu valmistamise kulu katab vald. Kõikide 1.–9. klassi õpilaste koolilõuna maksumusest valmistoidu hinna ja riigi toetuse vahe kaetake valla vahenditest. 10.–12. klassi laste koolilõuna maksumusest valmistoidu hinna ja riigi toetuse vahe laekub valla eelarvesse tuluna. Teiste toidukordade eest tasuvad sööjad valmistoidu hindade alusel.

Lasteaedade kohatasu on kavandatud 390 000 eurot, mis suureneb võrreldes 2018. aastaga 10 000 eurot. Arvestatud on 2018. aasta kümne kuu tegeliku laekumisega.

Muusikakooli omatulu moodustab kokku 57 175 eurot ja kasvab võrreldes 2018. aastaga 9,5%, sh kasvab pilli rendist saadav tulu. Kool võimaldab valitud erialal pilli rentida, vähenenud on klaveriõppe osakaal ning kasvanud on õpilaste arv.

Muu haridusasutuste tulu on kavandatud 131 800 eurot, mis kasvab võrreldes 2018. aastaga ja eelarvestrateegiaga 4,3 korda. Tulu on kavandatud rajatiste ja ruumide üüritulust, gümnaasiumiastme õpilaste töövihikute müügist, Kurtna Kooli ja Saku Gümnaasiumi õpilaste vormiriiete müügist. Eelarvesse on lisatud 85 500 eurot Saku Gümnaasiumi puhveti müügitulu ning 16 300 eurot 5.–12. klassi õpilaste koolitoidu tulu.

Teistelt omavalitsustelt laekuvat haridusteenuse müügitulu on 2019. aasta eelarvesse kavandatud 100 000 eurot (samal tasemel 2018. aasta eelarve ja eelarvestrateegiaga). Arvestuse aluseks on koolikoha maksumuse piirmäär ja lasteaedade kohamaksumused ning teiste omavalitsuste laste arv rahvastikuregistri elukohaandmete järgi Saku valla koolides ja lasteaedades 10. novembri 2018. aasta seisuga. Teiste omavalitsuste lapsi on:

- Saku valla koolides 38 õppurit (Saku Gümnaasiumis 22, Kurtna Koolis 11, Kajamaa Koolis 5);
- Saku valla lasteaedades 18 last (Saku Lasteaias Päikesekild 6, Saku Lasteaias Terake 1, Kurtna Kooli lasteaias 11).

Ajalehe tulu on kavandatud 15 000 eurot, samal tasemel 2018. aasta eelarvega ja eelarvestrateegiaga. Ajaleht ilmub kord kuus ning jaotatakse tasuta igasse valla postkasti. Ajaleht antakse välja A4 formaadis neljavärvilisena ning lehe maht on keskmiselt 24 lehekülge, mistõttu on oluliselt suurenenud reklaami müük.

Kultuuriasutuste omatulu on kavandatud 42 000 eurot. Kultuuriasutuste tulu on samal tasemel 2018. aasta eelarvega, tegelikku kümne kuu laekumist arvestades ei ole olulist tulude kasvu kavandatud. Tulu laekub huvikeskuse ja rahvamaja ringitasudest ning Saku Valla Noortekeskuse ja Saku Vallaraamatukogu teenuste müügist.

Saku Valla Spordikeskuse omatulu on kavandatud 193 200 eurot. Tulu kasvu võrreldes 2018. aasta eelarvega on kavandatud 5% tulenevalt kümne kuu tegelikust täitmisest.

Saku Päevakeskuse omatulu on kavandatud 37 960 eurot, samal tasemel võrreldes 2018. aastaga. Tulude hulka on planeeritud päevakeskuse teenuste müügist saadav tulu ning erihoolekandeteenuste osutamiseks saadav tulu.

Kommunaalteenuste müügitulu moodustab 55 000 eurot ning **üüri- ja renditulud** 16 000 eurot. Arvestuse aluseks on 2018. aasta kümne kuu tegelik laekumine. Kommunaalteenuste tulu on planeeritud samal tasemel kommunaalkuludega. Tulude hulgas on Tammemäe operatiivteenuste hoone ülalpidamise kulud.

4.3. Saadavad toetused

Toetused moodustavad eelarve põhitegevuse tuludest 20,3%, 3 688 145 eurot.

Tabel 7 Toetused 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Sihotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	155 361	92 351	105 699	50 020
Toetusfondist saadavad toetused	2 661 210	3 540 051	3 540 051	3 645 625
Kokku	2 816 571	3 632 402	3 645 750	3 695 645

Sihotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks on järgnevad:

- 615 eurot õppelaenude kustutamiseks;
- 7 500 eurot hajaasustuse programmi läbiviimiseks;
- 10 605 eurot puudega inimeste eluruumide neile sobilikuks kohandamise toetamiseks;
- 7 200 eurot eterniidi kogumise ringi läbiviimise toetamiseks;
- 4 100 eurot Saku paisu vee erikasutusloa tingimuste täitmiseks vajaliku kalastiku uuringu läbiviimiseks;
- 12 500 Keskraamatukogult Saku Vallaraamatukogule üle antavate raamatute ostmiseks.

2019. aasta eelarvesse kavandatud riigi toetusfondist eraldatud toetused kasvavad võrreldes 2018. aasta eelarvega kokku 2,6%. 16.10.2018 vastu võetud sotsiaalmaksu- ja tulumaksuseaduse, jäätmeseaduse ning sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse kohaselt suurendatakse 2019. aastal kohalikele omavalitsustele edasi antavat tulumaksu osa. Riigieelarvest ei anta edaspidi eraldi reana jäätmehoolduse arendamise toetust ning sotsiaaltoetuste ja teenuste osutamise toetust. 2019. aasta eelarves on huvihariduse toetust

arvestatud 16 800 eurot (sama summa on kuludes). Huvihariduse täpne toetus kajastatakse eelarves pärast toetusfondist saadava toetuse täpse summa selgumist ning huvihariduse kava kinnitamist. Kohalike teede hoiu toetus on kavandatud 2018. aasta tasemel. Hariduskulude toetust on kavas tõsta 7,7%.

Toetusfondist saadavad toetused on järgnevad:

- 2 958 985 eurot üldhariduskoolide pidamiseks;
- 275 450 eurot 1.–12. klassi õpilaste koolilõuna toetuseks;
- 185 000 eurot kohalike teede hoolduseks;
- 16 800 eurot huvihariduse ja -tegevuse toetamiseks;
- 20 000 eurot toimetulekutoetuseks;
- 9 765 eurot puuetega lastele abi osutamise toetamiseks;
- 20 000 eurot matusetoetuseks;
- 94 770 eurot asendus- ja järelhooldusteenuse osutamise toetamiseks;
- 64 855 eurot koolieelsete lasteasutuste õpetajate palkadeks.

4.4. Muud tegevustulud

Muud tulud moodustavad põhitegevuse tuludest 7,8%, 1 418 000 eurot.

Tabel 8 Muud tulud 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve eelnõu	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
Maavara kaevandamisõiguse tasu	742 548	763 000	918 966	761 000	-17,2
Vee erikasutustasu	33 707	35 000	35 227	35 000	0,0
Jäätmetasu	441	0	0	0	
Trahvid	21 318	8 000	3 520	8 000	0,0
Muud tulud	23 058	0	35 656	625 000	
Kokku	813 671	806 000	992 369	1 429 000	44,0

Ressursimaksu (vee kasutusmaks ja maavaramaks) tulu on kavandatud 796 000 eurot. Maavara kaevandamisest saadava tulu planeerimisel on arvesse võetud 2018. aasta tegelikku laekumist ning asjaolu, et laekumist mõjutab Tallinna linna teedehituse struktuurifondide objektid "Reidi tee ehitus Tallinnas", "Gonsiori tänava rekonstrueerimine Tallinnas" II etapp Kunderi tänava ehitus.

Lisaks on Maanteeamet alustamas meie piirkonnas vastavalt teehoiukavale ka Tallinna ringtee järjekordset objekti "Riigitee nr 11 Tallinna ringtee km 20,2-24,3 Luige-Saku lõik".

Trahvide laekumise tulu on kavandatud 8 000 eurot, mis on 2018. aasta eelarve tasemel.

Muud tuludena on eelarvesse kavandatud uue spordikeskuse ehituskuludelt arvestatud sisendkäibemaks 625 000 eurot.

Kokkuvõtvalt on peamised muudatused tuludes järgnevad:

- Maksutulud suurenevad võrreldes 2018. aasta tegeliku laekumisega võrreldes 631 539 eurot. Tulumaksu laekumisel on arvestatud 6,0% kasvu. Maamaksu ja reklaamimaksu laekumist kavandatakse 2019. aastaks 2018. aasta eelarve ja eelarvestrateegia tasemel.
- Kaupade ja teenuste müügist saadav tulu suureneb võrreldes 2018. aasta tegeliku laekumisega 43 688 eurot. Suurenevad Saku Valla Spordikeskuse ja Saku Muusikakooli tulud. Muu haridusasutuste tulu kasvab võrreldes 2018. aastaga ja eelarvestrateegiaga 83%. Eelarvesse on lisatud 85 500 eurot Saku Gümnaasiumi puhveti müügitulu ning 16 300 eurot 5.–12. klassi õpilaste koolitoidu tulu.
- Riigi toetusfondist eraldatud hariduskulude toetuse kasvuks on kavandatud 7,7%.
- Muude tegevustuludena on kajastatud uue spordikeskuse ehituskuludelt arvestatud sisendkäibemaks 625 000 eurot.

5. Põhitegevuse kulud

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust, osaluste ning muude aktsiate ja osade soetust ning finantskulusid.

2019. aastaks planeeritud põhitegevuse kulud on 15 857 303 eurot. Põhitegevuse kulud suurenevad võrreldes 2018. aasta eelarvega 12,9% ja tegelike kuludega 20,5%.

Tabel 9 Põhitegevuse kulud 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
Antavad toetused tegevuskuludeks	284 537	469 379	341 292	431 107	26,3
Muud tegevuskulud	11 117 241	13 577 898	12 821 844	15 426 196	20,3
Kokku	11 401 778	14 047 276	13 163 136	15 857 303	20,5

5.1. Põhitegevuse kulud kululiikide järgi

2019. aasta põhitegevuse kulud jaotuvad:

1. Tegevuskuludeks antavateks toetusteks 431 107 eurot, mille osakaal eelarves põhitegevuse kuludest on 2,7%.

Sotsiaaltoetusteks on eelarves kavandatud 267 684 eurot, mis moodustab 62,1% kõigist toetustest. Saku Vallavolikogu 17. augusti 2017. aasta määruse nr 5 „Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord“ kohaselt on sotsiaaltoetuste liigid järgmised:

- ✓ toimetuleku soodustamiseks makstavad toetused on 91 225 eurot (lisaks 39 840 eurot hoolekandeametuse ülalpidamiskulude katmiseks, mis kajastub muude tegevuskulude hulgas);
- ✓ puudega lapse ja puudega või töövõime kaotusega isiku toetused 94 047 eurot;
- ✓ sissetulekust mittesõltuvad toetused 82 142 eurot (lisaks arvestuslikult 107 650 eurot 1.–9. klassi õpilase koolilõuna toetus, kajastub haridusasutuste toitlustuskulude eelarve kulude hulgas ning 103 441 eurot asendus- ja järelhooldusteenuse osutamise kulud, mis kajastuvad muude tegevuskulude hulgas).

Sihtotstarbelisi toetuseid on eelarvesse kavandatud 124 673 eurot, mis moodustavad 28,9% antavatest toetustest. Sihtotstarbeliselt antavad toetused on mittetulundustegevuse

toetusfondi toetused (75 000 eurot), MTÜ-le Saku Priitahtlikud Pritsimehed ja MTÜ-le Tõdva Vabatahtlik Pääste antav toetus (10 100 eurot), MTÜ-le Metsanurme antav toetus (2 500 eurot) ning AS Saku Majale Saku sauna käigushoidmiseks antav toetus (14 500 eurot) ning huvihariduse toetus (22 573 eurot), sh huviringidesse saamiseks bussiliini käigushoidmiseks.

Mittesihtotstarbelised toetused on liikmemaksud (38 750 eurot), mis moodustavad toetuste eelarvest 9,0%.

2. Muudeks tegevuskuludeks on kavandatud 15 426 196 eurot, mille osakaal põhitegevuse kuludest 2019. aasta eelarves on 97,3%, sh on:

- ✓ tööjõukulud 9 577 653 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 62,1%;
- ✓ majandamiskulud 5 787 543 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 37,5%;
- ✓ muud kulud 61 000 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,4%.

2.1. Tööjõukulud

2019. aasta töötasufondi määramisel lähtutakse eesmärgist motiveerida töötajaid pakkuma vallaelanikele asjatundlikumat teenust. Palgafondide arvutamisel on aluseks võetud üldhariduskooli õpetaja töötasu kavandatud alammäär 1250 eurot. Lasteaiaõpetajate töötasu kasvuks on kavandatud 7,1–19,0%. Riigi antava toetuse põhimõtte järgi on kavandatud lasteaiaõpetaja töötasu 90% ja magistrikraadiga lasteaiaõpetaja töötasu 100% kooliõpetaja töötasu alammäärast (1250 eurot).

Saku Muusikakooli õpetaja töötasu määraks on bakalaureuse kraadiga õpetajal 1125 eurot ning magistrikraadiga õpetajal 1200 eurot.

2018. aastal ühtlustati kõikide töötajate, kelle töötasu arvestus käib üldtöötaja ning kontakttundide alusel (kooliõpetajad, ringijuhid ning treenerid) töötasu arvutamise põhimõtted. Teiste töötajate töötasu määrade kavandamisel on arvestatud, et sarnased tökohad erinevates asutustes oleksid vastavalt ametikohal vajalikele kvalifikatsiooninõuetele, vastutusele ja tööülesannetele võrreldavad. Asutuste tööjõukulude kasv on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 10 Asutuste tööjõukulude kasv.

	2018 eelarve	Kulu lisandunud koosseisult (tegevustelt)	2019 eelarve	Kasv	Kasv koos lisandunud koosseisuga (tegevustega)
Volikogu	97 085	14 377	111 465	0,0	14,8
Vallavalitsus	1 115 410	113 267	1 284 451	5,0	15,2
Majandusteenistus	525 115	0	466 280	-11,2	-11,2
Toitlustusteenistus*	111 648	-	263 725	-	-
Saku Valla Spordikeskus	286 400	21 690	322 525	5,0	12,6
Saku Valla Noortekeskus	89 148	0	93 605	5,0	5,0
Saku Vallaraamatukogu	131 097	0	137 651	5,0	5,0
Saku Huvikeskus	151 709	0	159 295	5,0	5,0
Kiisa Rahvamaja	113 583	0	119 265	5,0	5,0
Saku Lasteaed Päikesekild	1 021 262	0	1 132 230	10,9	10,9
Saku Lasteaed Terake	703 106	0	759 730	8,1	8,1
Kurtna Kool	911 219	0	984 925	8,1	8,1
Kajamaa Kool	393 255	33 156	476 180	12,7	21,1
Saku Gümnaasium	2 274 937	118 948	2 599 863	9,1	14,3
Saku Muusikakool	399 354	0	430 177	7,7	7,7
Saku Päevakeskus	200 160	17132	227 805	5,3	13,8
Kokku	8 524 488	314 969	9 569 172	8,5	12,3

*Kulud ei ole võrreldavad.

Töõjõukulude (9 577 653) jaotus on alljärgnev:

- töötasud on 7 151 848 eurot ehk 74,7% töõjõukuludest;
- maksed töötasufondilt on 33,8 %, s.o 2 417 325 eurot ehk 25,2% töõjõukuludest;
- erisoodustused koos maksetega on 8 480 eurot ehk 0,1 % töõjõukuludest.

2.2. Majandamiskulud

2019. aasta eelarves on arvestatud kütte- ja elektrikulude tõusuga 3% ja 2018. aasta kümne kuu tegelike kuludega. Koolituskulude, õppevahendite soetamise, ürituste korraldamise jm kulude kavandamisel on kõikide hallatavate asutuste puhul lähtutud samadest alustest. Oluliselt kasvavad inventari majandamiskulud, sh Saku huvikeskuse eelarvesse on lisatud inventari soetamiseks 150 000 eurot.

Majandamiskulud kulu liikide järgi on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 11 Majandamiskulud kulu liikide järgi 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve eelnõu	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
Administreerimiskulud	118 416	161 704	129 304	171 610	32,7
Uurimis- ja arendustööd, planeeringud	8 550	8 000	2 790	8 000	186,7
Lähetuskulud	26 950	40 912	21 834	19 173	-12,2
Koolituskulud	50 122	66 396	66 261	66 970	1,1
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	1 253 486	1 437 843	1 307 707	1 648 601	26,1
Rajatiste majandamiskulud	611 314	717 133	685 545	820 405	19,7
Sõidukite ülalpidamise kulud	79 485	98 710	82 620	98 925	19,7
Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	198 175	199 100	203 330	253 074	24,5
Inventari majandamiskulud	172 232	190 050	172 392	366 796	112,8
Toiduained	385 242	378 390	399 225	388 680	-2,6
Meditstiini- ja hügieenikulud	5 770	9 938	6 396	12 886	101,5
Teavikute kulud	15 094	13 900	14 181	27 500	93,9
Õppevahendite ja haridusteenuse kulud	786 751	759 505	698 421	781 515	11,9
Vabaajäürituste kulud	135 500	152 585	146 464	194 990	33,1
Sotsiaalteenused	23 816	139 871	123 668	149 381	20,8
Eriotstarbelised kulud	1 361	2 950	2 397	2 750	14,7
Muu erivarustus ja erimaterjalid	15 289	23 200	27 750	48 400	74,4
Mitmesugused majandamiskulud (sh transpordikulud)	316 740	548 904	376 441	664 888	76,6
Edasiantav kulu	58 070	63 000	50 592	63 000	24,5

2.3. Muud kulud

Muude kulude hulgas on reservfond (60 000 eurot) ja riigilõivude kulud (1000 eurot).

5.2. Põhitegevuse kulud tegevusalade järgi

Põhitegevuse kuludest kõige suurema osa moodustavad hariduskulud ning kõige väiksema osa kulud tervishoiule ja avaliku korra tagamisele. 2019. aasta tegevuskulud valdkondade järgi on esitatud tabelis 12 ning põhitegevuse kulude osakaalusid kirjeldab joonis 2.

Tabel 12 Muud tegevuskulud tegevusalade järgi aastatel 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve	Muutus (%)
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12		
01 Üldised valitsussektori teenused	1 202 144	1 500 863	1 427 918	1 712 100	19,9
03 Avalik kord	16 805	33 600	21 576	47 800	121,5
04 Majandus	923 265	1 045 948	950 968	1 139 912	19,7
05 Keskkonnakaitse	156 486	179 795	138 712	279 035	101,2
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	259 517	392 923	336 883	381 045	13,1
07 Tervishoid	10 543	11 000	10 914	11 000	0,8
08 Vaba aeg, kultuur	1 330 102	1 605 582	1 473 380	1 822 931	23,7
09 Haridus	7 105 329	8 588 471	8 270 109	9 738 470	17,7
10 Sotsiaalne kaitse	397 587	689 095	532 675	725 010	36,1
Kokku	11 401 778	14 047 276	13 163 136	15 857303	20,5

Kulud üldistele valitsemissektori teenustele suurenevad võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 19,9%. Sealhulgas suurenevad volikogu kulud 28,0% ja vallavalitsuse kulud 14,2%. Volikogu eelarves on võetud arvesse, et volikogu sekretäri koormus tõuseb 0,7ni. Vallavalitsuse koosseisu on lisatud kolm uut ametikohta. Eelarvet koostades on arvesse võetud 2018. aasta kümne kuu tegelike kulusid. Reservfondi suuruseks on arvestatud 60 000 eurot. Reservfondi on vähendatud 20 000 euro võrra. See summa on kavandatud ettenägematute remonttööde kulude katteks elamu- ja kommunaalmajanduse eelarvesse. Avaliku korra tagamise eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 121,5%. (2019. aasta eelarvesse on lisatud 20 000 eurot ühe uue tuletõrje veevõtukohta rajamiseks). Päästealase tegevuse toetuseks on kavandatud 1 euro vallaelaniku kohta. Toetus jagatakse võrdselt MTÜ Saku Priitahtlikud Pritsimehed ning MTÜ Tõdva Vabatahtlik Pääste vahel. Eelarvesse on lisatud 2 000 eurot kriisiõppuse kulude katteks.

Majanduse kulud suurenevad võrreldes eelmise aasta tegelike kuludega 19,7%. Teede hoolduseks on kavandatud 400 000 eurot, mis on 23,9% rohkem kui 2018. aasta eelarves. Teede hoolduse eelarve suureneb lisandunud teede arvu tõttu endiste aiandusühistute piirkondades. Projektide ja planeeringute eelarvesse on ettenähtud 22 000 eurot Saku alevikus Nurme tn 27 kinnistu ja Tallinna mnt 1a kinnistu detailplaneeringu koostamiseks. Saku valla üldplaneeringu koostamiseks on kavandatud 65 920 eurot. Majanduse halduse eelarve väheneb 20,6%, sest alates vallavalitsuse toitlustusteenistuse loomisest 2018. aastal kajastuvad haridusasutustes toitlustusteenuse pakkumisega seotud personali kulud haridusasutuste toitlustuskulude eelarve real.

Keskkonnakaitse kulud suurenevad võrreldes eelmise aasta tegelike kuludega 101,2%. Eelarvesse on kavandatud 36 620 eurot Saku ja Kiisa alevike jäätmevõtukohtade ülevõltpidamiseks. 2019. aastaks kavandatakse eteniidi kogumise ring, mille kogumaksumuseks on arvestatud 8 000 eurot (omaosalus 10%) ning Saku paisu vee erikasutusloa tingimuste täitmiseks viiakse läbi kalastiku uuring (4560 eurot, omaosalusega 10%). 15 000 eurot on ette nähtud Kiisa jäätmevõtukohta paberipressi soetamiseks. Heakorra eelarvesse on kavandatud 30 000 eurot Kiisa Vabaajakeskuse

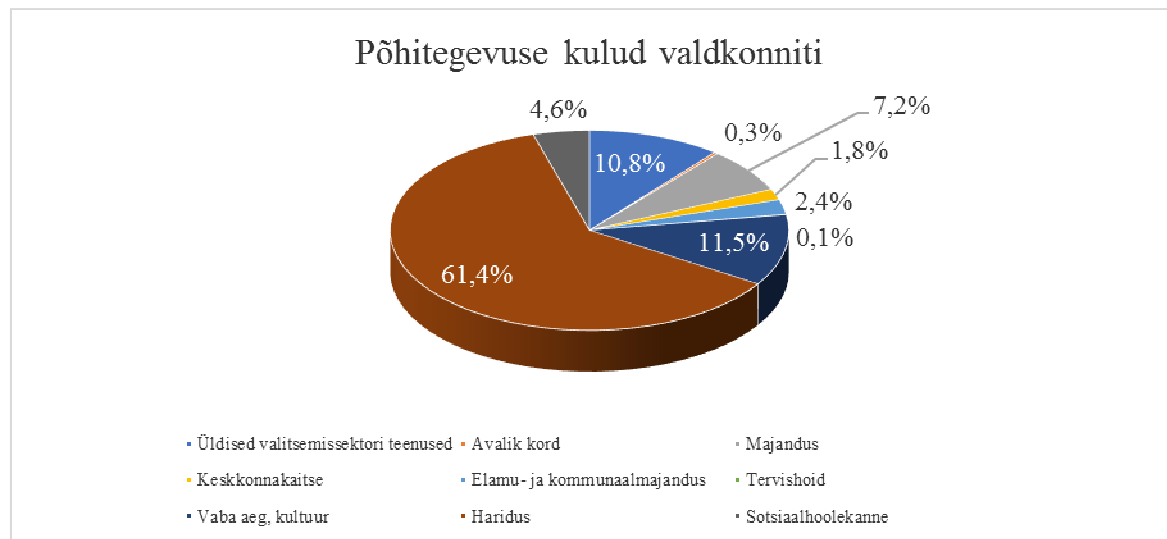
ümbruse ühisveevärgi ja kanalisatsiooni tööde käigus tekkiva pinnasega täitmise projekti koostamiseks. Korteriühistute majaümbruste heakorrastamist on kavas toetada 5 000 euro ulatuses.

Kommunaalmajanduse eelarve suureneb 13,1%. Eelarvesse on kavandatud täiendavad vahendid Saku sauna ülalpidamiskulude katteks, toetus kasvab võrreldes 2018. aastaga 37,9%. Valla hoonete ja ruumide remondikuludeks on ette nähtud 41 000 eurot.

Vaba aja ja kultuuri ning hariduse kulud kasvavad vastavalt 23,7% ja 17,7%. Saku Valla Noortekeskuse eelarvesse on lisatud Jaapani Saku linnaga õpilasvahetuse kulud. Spordikeskuse eelarvesse on kavandatud vahendid raudteeäärse rekreatsiooniala väljaarendamise projekti koostamiseks. Saku Vallaraamatukogu eelarves on ette nähtud vahendid raamatu „100 Saku lugu“ kirjastamiseks. Huvikeskuse eelarvesse on lisatud inventari ja IT vahendite soetamiseks 175 000 eurot.

Hariduskulude toetuse prognoosimisel arvestatakse, et kavandatavad tulud katavad kavandatud kulusid (õpetajate palgakulu ning õppevahendite kulu). Õppekirjanduse soetamiseks on arvestatud vahendid Saku Gümnaasiumile ja Kurtina Koolile riigi toetuse ulatuses 57 eurot õpilase kohta, valla vahenditest 7,7 eurot õpilase kohta ning muud õppevahendite kuludeks on arvestatud valla vahenditest 10 eurot õpilase kohta. Kajamaa Koolile on arvestatud riigi toetuse ulatuses 57 eurot õpilase kohta, valla vahenditest 12,5 eurot õpilase kohta ning muud õppevahendite kuludeks on arvestatud loodusainete klassi sisustamiseks 1000 eurot. Koosseisud suurenevad Saku Valla Spordikeskusel, Saku Gümnaasiumil ja Kajamaa Koolil.

Sotsiaalse kaitse eelarve suureneb 36,1%. Saku Päevakeskuse koosseisu on lisatud 0,8 koormusega hooldustöötaja ja 0,5 koormusega invatranspordi korraldaja ametikoht. Sotsiaalhoolekande eelarvesse on arvestatud toetusfondist saadavad toetused 144 535 eurot. Valla makstavad sotsiaaltoetused on 2018. aasta tasemel, arvestatud on kümne kuu tegelikku kulu.

Joonis 2 Põhitegevuskulude osakaalud valdkondade järgi 2019. aastal.

5.3. Üldised valitsemissektori teenused

Kulude eelarve on kokku 1 712 100 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 10,8%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 19,9% ja eelarvestrateegiaga 5,3%.

Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 30 200 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,2%, osakaal valdkonna kuludest 1,8%. Eelarvesse on kavandatud vahendid Harjumaa Omavalitsuste Liidu ja Eesti linnade ja valdade liidu liikmemaksu tasumiseks.
- Muudeks tegevuskuludeks 1 681 900 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 10,8%, osakaal valdkonna kuludest 98,2%, sh:
  - ✓ tööjõukulud 1 403 780 eurot, osakaal valdkonna kuludest 82,0%;
  - ✓ majandamiskulud 218 120 eurot, osakaal valdkonna kuludest 12,7%;
  - ✓ muud kulud 60 000 eurot, osakaal valdkonna kuludest 3,5%.

Vallavolikogu

Vallavolikogu eelarve on 132 065 eurot (2018. aasta eelarve 115 485), millest 111 465 eurot moodustavad tööjõukulud. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 28,0% ja eelarvestrateegiaga 12,2%.

Tööjõukuludes on kavandatud volikogu töö eest makstavad tasud ja hüvitused koos maksudega 12 kuu eest ning volikogu sekretäri koormuse tõus 0,7ni. Majandamiskulud on 2018. aasta tasemel.

Vallavalitsus

Vallavalitsuse eelarve on 1 489 835 eurot (2018. aasta eelarve 1 333 330), millest tööjõukulud moodustavad 1 292 315 eurot, majandamiskuludeks ja muudeks kuludeks on kavandatud 197 520 eurot.

Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 14,2% ja eelarvestrateegiaga 6,5%. Vallavalitsuse koosseis suureneb võrreldes 2018. aastaga kolme töökoha võrra, lisanduvad IT spetsialisti, taristuinseneri ja haridusspetsialisti töökohad.

Eelarve reservfond ja muud valitsussektori teenused

Reservfondi suuruseks on arvestatud 60 000 eurot. Reservfondi on vähendatud 20 000 euro võrra ning see summa on kavandatud ettenägematute remonttööde kulude katteks elamu- ja kommunaalmajanduse eelarvesse.

Harjumaa Omavalitsuste Liidu ja Eesti linnade ja valdade liidu liikmemaksu tasumiseks on kavandatud 30 200 eurot.

5.4. Avalik kord

Kulude eelarve on kokku 47 800 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 0,3%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 121,5% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 85,3%.

Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 10 100 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,1%, osakaal valdkonna kuludest 21,1%.
- Muudeks tegevuskuludeks 37 700 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,2%, osakaal valdkonna kuludest 79,0%.

Turvalisus

Turvalisuse valdkonna kulusid on 2019. aasta eelarvesse kavandatud 47 800 eurot (2018. aasta eelarve 33 600 eurot), sealhulgas abipolitseinike kaasamiseks 2 200 eurot, MTÜ-le

Saku Priitahtlikud Pritsimehed ja MTÜ-le Tõdva Vabatahtlik Pääste ruumide ning päästesõidukite kulude katmiseks, ennetustegevuseks ja varustuse soetamiseks kokku 10 100 eurot. Toetus jagatakse võrdselt kahe seltsi vahel. Paigaldatud turvakaamerate hooldusteenuse kulude katteks, häiretelefoni käigus hoidmiseks ja Saku laada läbi viimise kulude katteks on planeeritud vahendeid 5 500 eurot. Eelarvesse on kavandatud turvalisuse tagamiseks kaamerate paigaldamiseks 3 000 eurot, ühe uue tuletõrje veevõtukohta rajamiseks 25 000 eurot ning kriisiõppuse läbiviimiseks 2 000 eurot.

5.5. Majandus

Kulude eelarve kokku on 1 139 912 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 7,2%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 19,9% ja väheneb võrreldes eelarvestrateegiaga 9,3%.

Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 9 215 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,1%, osakaal valdkonna kuludest 0,8%.
- Muudeks tegevuskuludeks 1 130 697 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 7,1%, osakaal valdkonna kuludest 99,2%, sh:
  - ✓ tööjõukulud 466 280 eurot, osakaal valdkonna kuludest 40,9%;
  - ✓ majandamiskulud 664 417 eurot, osakaal valdkonna kuludest 58,3%.

Teede hooldus

Valla teede hoolduseks on planeeritud 400 000 eurot, eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 24,6% ning väheneb võrreldes eelarvestrateegiaga 16,7%. Vahendid on kavandatud kohalike teede ja tänavate teehooldetöödeks, sh talviseks lumetõrjeks. Teede hoolduse eelarve suureneb lisandunud teede tõttu endiste aiandusühistute piirkondades. Siiski ei ole aiandusühistute piirkonna teede hulk veel suurenenud eelarvestrateegias kavandatud tasemele.

Vallavalitsus teeb talihooleit kõigil vallateedel ja vajadusel nendel riigiteedel, kus toimub ühistranspordiliiklus (koolitransport) ning avaliku kasutuse lepingutega hõlmatud erateedel.

Erateedel, mis on nõuetekohaselt välja ehitatud ning mis teenindavad vähemalt viit eluaset, millest kolmveerandis on rahvastikuregistri andmetel elanikud, sotsiaalhoolekandeteenust vajavate isikute elamispindadeni viivatel teedel, juhul kui isikud ei suuda ise neid hooldada, endistes aiandusühistutes, kus vähemalt 50% aiandusühistu elamutest on rahvastikuregistri andmetel asustatud Saku valla elanikega ja üksikjuhtumitel ka nendel erateedel, mis on väga pikad, kulgevad üle mitme eri omaniku kinnistu ning viivad üksiku elamu juurde, tehakse teehooleit ainult vallavalitsusele esitatud põhjendatud taotluse alusel ja eelarvevahendite olemasolul.

Liikluskorraldus

Liiklusohutuse tagamiseks on 2019. aasta eelarvesse kavandatud 15 000 eurot, mida kasutatakse olemasolevate liikluskorraldusvahendite uuendamiseks. Kohalike teede ja tänavate tähistamiseks paigutatakse uusi silte. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 75,7% ja eelarvestrateegiaga 50%.

Ühistransport-transpordi korraldus

Ühistranspordi korraldamiseks on kokku planeeritud 10 165 eurot (2018. aasta eelarves 29 165 eurot ja eelarvestrateegias 10 165 eurot), millest MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskuse liikmemaks on 6 715 eurot (2018. aasta tasemel), 3 000 eurot on kavandatud bussiootepaviljonide remondiks või asendamiseks ja 450 eurot rattaparklate sidekuludeks.

Projektid – planeeringud

Eelarve on 167 372 eurot. Eelarvesse on kavandatud 30 000 eurot (sh saadav sihtfinantseering 15 000 eurot) hajaasustuse programmi läbiviimiseks. Saku valla üldplaneeringu koostamiseks on kavandatud 65 920 eurot ning Saku alevikus Nurme tn 27 kinnistu ja Tallinna mnt 1a kinnistu detailplaneeringu koostamiseks 22 000 eurot. Planeeringute avalikustamise kuludeks on kavandatud 8 000 eurot. Kaasava eelarve suurus on 2019. aastal 20 000 eurot. Saku valla arengukava uuendamiseks on ette nähtud 16 320 eurot.

Valla objektide munitsipaliseerimine

Munitsipaalomandisse taotletava maa, sh teede ja haljasalade mõõdistamise kuludeks on kavandatud 5 000 eurot (2018. aasta eelarves 1 500 eurot ja eelarvestraateegias 2 000 eurot).

Majanduse haldus

Tegevuskulude eelarve on 542 375 eurot (2018. aasta eelarves 600 185 eurot), millest tööjõukulud on 466 280 eurot. Eelarve väheneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 6,6% ja eelarvestraateegiaga 20,6%. Eelarve vähenemise tingib vallavalitsuse toitlustusteenistuse loomine 2018. aastal, mistõttu kajastuvad haridusasutustes toitlustusteenuse pakkumisega seotud personali kulud haridusasutuste toitlustuskulud eelarve real. Majanduskulud on samal tasemel 2018. aastaga.

Eelarvesse on kavandatud 2 500 eurot MTÜ Metsanurmele avalike teenuste (Rehemetsa Talumuuseum-Külakeskuse avalik internetituba ja avaliku matkaraja hooldus) osutamise kulude katteks.

5.6. Keskkonnakaitse

Kulude eelarve on kokku 279 035 eurot ja moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 1,8%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 101,2% ja eelarvestraateegiaga 54,0%. Keskkonnakaitse kulude eelarve moodustavad majandamiskulud.

Jäätmeäitlus

Jäätmeäitluse kuludeks on kavandatud 104 325 eurot (2018. aasta eelarves 54 745 eurot), millest 10 710 eurot on prügiveo ja jäätmete transpordikuludeks, 9 790 eurot küldes heakorraku läbiviimiseks ja prügilamaksudeks ning 9 645 eurot on Pääsküla jäätmejaama halduskulude eest tasumiseks. 2019. aastaks kavandatakse eterniidi kogumise ring, mille kogumaksumuseks on arvestatud 8 000 eurot (omaosalus 10%) ning Saku paisu vee erikasutusloa tingimuste täitmiseks viiakse läbi kalastiku uuring (4560 eurot, omaosalusega 10%). Sakku ja Kiisale rajatud jäätme punktide ülalpidamiseks on kavandatud 36 620 eurot ning 10 000 eurot on Kiisa punkti kaamerate paigaldamiseks ning muudeks käivitamise kuludeks. 15 000 eurot nähakse ette jäätme punkti paberipressi soetamiseks.

Haljastus ja heakord

Haljastuse hoolduseks on kavandatud 174 710 eurot (suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 57,3% ja eelarvestraateegiaga 33,3%). Sellest 96 010 eurot on kavandatud haljastuse hoolduslepingu kulude katteks. Muudeks kuludeks, sh Väana jõe puhastamiseks, kõrghaljastuse hooldamiseks, taimmaterjali (lilled, põõsad, puud), muude vajalike materjalide ja tarvikute soetamiseks, transporditöödeks, jõuluvalgustuse paigaldamiseks ning remondiks on kavandatud 24 000 eurot. Eelarves on kavandatud

30 000 eurot Kiisa Vabaajakeskuse ümbruse ühisveevärgi ja kanalisatsiooni tööde käigus tekkiva pinnasega täitmise projekti koostamiseks ja 5 000 eurot korteriühistutele majaümbruste heakorrastamiseks.

5.7. Elamu- ja kommunaalmajandus

Kulude eelarve on kokku 381 045 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 2,4%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 13,1% ja eelarvestrateegiaga 34,2%.

Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 14 500 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,1%, osakaal valdkonna kuludest 3,8%.
- Muudeks tegevuskuludeks 366 545 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 2,3%, osakaal valdkonna kuludest 96,2%.

Tänavavalgustuse hooldus

Tänavavalgustuse hoolduse kuludeks on kavandatud 126 150 eurot (2018. aasta eelarve 139 650 eurot), mis on ettenähtud tänavate valgustamiseks kuluva elektrienergia eest tasumiseks ja tänavavalgustusvõrgu korrashoiuks (lampide vahetus, liinirikked jne). Eelarve väheneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 10,1% ja on eelarvestrateegia tasemel.

Elamu- ja kommunaalmajanduse haldamine

Elamu- ja kommunaalmajanduse haldamise kulused on 2019. aasta eelarvesse kavandatud 203 890 eurot (2018. aastal 176 038 eurot). Vahendid on kavandatud vallale kuuluvate elu- ja äriruumide kommunaalteenuste kuludeks (tulu laekub üürikuult tagasi) ja haldamiskuludeks (remont jm) ning kalapäasu puhastamiseks ning hooldamiseks. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 63,0% ja eelarvestrateegiaga 67,3%. Elamu- ja kommunaalmajanduse eelarvesse on kavandatud hoonete ja ruumide ettenägematute remonttööde kulude katteks 20 000 eurot. Seepärast on 20 000 euro ulatuses vähendatud reservfondi eelarvet.

Hulkuvate loomadega tegelemise kulud

2019. aasta eelarvesse on kavandatud hulkuvate loomadega tegelemise kuludeks 11 505 eurot (2018. aastal 17 000 eurot). Sellest kaetakse hulkuvate koerte registri operatoori tasu, hulkuvate loomade varjupaiga ning nende püüdmise-hooldamise kulud (sh loomade kiipimine, kastreerimine jm). Eelarve on samal tasemel eelarvestrateegiaga ja väheneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 0,5%.

Saun

2019. aasta eelarvesse on kavandatud 14 500 eurot toetust Saku aleviku avaliku sauna haldamiskulude katteks (2018. aastal 10 515 eurot).

Mänguväljakute hooldus

Mänguväljakute jooksvateks hooldetöödeks on kavandatud 25 000 eurot (2018. aastal 49 720 eurot) 2018. aasta eelarvesse lisati 2017. aastal kasutamata jäänud 23 400 eurot mänguväljakute hoolduseks kavandatud vahendeid, mis on ette nähtud mänguvahendite parandamiseks ja uuendamiseks.

5.8. Tervishoid

Tervisekeskus

Tervisekeskuse ruumide kulude katteks on 2019. aasta tegevuskuludesse kavandatud 11 000 eurot, mis on 2018. aasta tasemel. Seda summat ei olnud eelarvestrateegias ette nähtud, sest uus tervisekeskus pidi algselt valmis saama 2019. aasta alguseks.

5.9. Vaba aeg, kultuur

Kulude eelarve kokku on 1 822 931 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 11,5%. Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 89 673 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,6%, osakaal valdkonna kuludest 4,9%.
- Muudeks tegevuskuludeks 1 733 258 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 10,9%, osakaal valdkonna kuludest 95,1%, sh:
  - ✓ tööjõukulud 832 341 eurot, osakaal valdkonna kuludest 45,6%;
  - ✓ muud majandamiskulud 900 917 eurot, osakaal valdkonna kuludest 49,5%.

Huvitegevuse valdkonnas on koolide õppekava toetavad huviringid ja rahvakultuuri edasikandvad ringid (koorimuusika, rahvatants, puhkpill) osalejatele jätkuvalt tasuta, st kulud kaetakse valla eelarvest. Õppekavaväliste tegevuste rahastamises peavad vajadusel osalema ka lastevanemad. Koolilaste huviringid tegutsevad nii koolide kui huvikeskuse ja rahvamaja juures, täiskasvanute huviringid huvikeskuse ja rahvamaja juures.

Kõikides valla lasteaedades on lasteaias kohatasu eest tagatud lastele õppekavajärgsed huvitegevused. Saku Valla Spordikeskuses avatakse treeningrühmad lastele alates 7. eluaastast ning täiskasvanutele.

Saku Valla Spordikeskus

Spordikeskus tegeleb peamiselt treeningtegevuse korraldamisega lastele ja noortele. Spordikeskus haldab 2018. aastal uue katte saanud täismõõtmetes kunstmuruga staadioni, rabametsa terviserada, jäähokiväljakut, kahte rannavõrkpalliväljakut ja rannajalgpalliväljakut. Spordikeskuse koosseisus on kokku 20,5 ametikohta, millest 12,5 on treeneri ametikohad.

Tegevuskulude eelarve on 558 120 eurot (2018. aasta eelarve 541 455 eurot), millest tööjõukulud on 322 525 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 235 595 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 12,5% ja on eelarvestrateegia tasemel.

Alates 1. jaanuarist 2019. aastast on kavandatud spordikeskuse koosseisu suurenemine 0,18 koormusega frisbee treeneri ja 1. augustist 2019. aastal 0,82 koormusega eelisarendatavate spordialade treeneri töökoha võrra. Spordikeskuse eelarvesse on kavandatud täiendavad vahendid raudteeäärse rekreatsiooniala väljaarendamise projekti koostamiseks ning inventari soetamiseks.

Saku Valla Noortekeskus

Saku Valla Noortekeskus pakub noorsootöö teenust ja tegevust noortele vanuses 7–26 aastat. Noortekeskused asuvad Sakus ja Kiisal. Keskustes veedavad igapäevaselt vaba aega peamiselt noored vanuses 7–18 aastat. Noortekeskuse külastamine on noortele tasuta. Noortekeskus korraldab igal aastal noortele mitmeid suurüritusi (Saku Skate ekstreemspordi võistlused, koolialguspäev, vabaaja laagrid, töömaley, osalemine rahvusvahelistes projektides jms).

Noortekeskuse koosseisus on kokku 5,0 ametikohta, millest 3,5 on noorsootöötajate ametikohad.

Tegevuskulude eelarve on 160 513 eurot (2018. aasta eelarve 175 979 eurot), millest tööjõukulud on 93 605 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 66 908 eurot. Eelarve kulud on samal tasemel 2018. aastaga (2018. aasta eelarvesse on lisatud sihtfinantseerimiseks saadud kulud, mistõttu on suurem kui 2019. aasta eelarve) ja väheneb võrreldes eelarvestrateegiaga 10,8%. 2018. aastaks planeeritud investeeringute (uue tervisekeskuse ja uue vallamaja ehitus) 2019. aastasse edasilükkumise tõttu, lükkuvad edasi ka nende investeeringutega seotud tegevused. 2020. aastasse jääb esialgu 2019. aastasse kavandatud Saku Valla Noortekeskuse vajadusteks Sakus Uus Saku 3a hoone ruumide kohandamine.

Saku Vallaraamatukogu

Saku Vallaraamatukogu teenindab elanikkonda neljas teeninduspunktis – Sakus, Kiisal, Kurtnas ja Kajamaal ning osutab teenuseid kahele koolile – Kajamaa Kool ja Kurtna Kool. Raamatukogu pakub veebi- (koduloowiki, koduloolised artiklid, kataloog jt) ja mobiilipõhiseid (kataloog) teenuseid, korraldab näitusi ning erinevaid üritusi.

1. septembri 2018. aasta seisuga oli lugejate arv 6 909, neist külastas raamatukogu 2 551. Külastusi oli 35 314 ja laenutusi 36 744. E-raamatukogu andmebaaside külastusi oli 13 991, allalaadimisi 85 046, digiteeritud 849 lehte ja 126 pilti.

Raamatukogu koosseisus on 6,86 ametikohta. Tegevuskulude eelarve on 263 595 eurot (2018. aasta eelarve 233 400 eurot), millest tööjõukulud on 137 651 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 125 943 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aastaga 12,9% ja eelarvestrateegiaga 8,7%.

Saku Vallaraamatukogu eelarves on ette nähtud vahendid raamatu „100 Saku lugu“ kirjastamiseks. Õppekirjanduse soetamiseks on Saku Vallaraamatukogu eelarves arvestatud vahendid Kurtna ja Kajamaa Koolile riigi toetuse ulatuses (57 eurot õpilase kohta) õppekirjanduse kulude katmiseks on arvestatud riigi toetust 57 eurot õpilase kohta ning täiendavalt valla vahendeid vastavalt 7,7 ja 12,5 eurot õpilase kohta.

Saku Huvikeskus

Huvikeskus pakub erinevaid võimalusi loovaks ja arendavaks tegevuseks, sisukaks vaba aja veetmiseks, loob tingimusi rahvakultuuri- ning harrastuskollektiivide tööks. Lisaks huvitegevuse pakkumisele aitab huvikeskus korraldada või korraldab valla suurüritusi. Huvikeskuse ruumides pakuvad muid huviteenuseid ka ühendused ja eraisikud. Huvikeskuse koosseisus on kokku 9,55 ametikohta, millest 6,15 on ringi- või kollektiivjuhi töökohad.

Tegevuskulude eelarve on 452 730 eurot (2018. aasta eelarve 288 338 eurot), millest tööjõukulud on 159 295 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 293 435 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aastaga 67,2% ja eelarvestrateegiaga 56,6%. Huvikeskuse eelarvesse on lisatud inventari ja IT vahendite soetamiseks 175 000 eurot.

Kiisa Rahvamaja

Traditsioone säilitav ning kultuuriloomet toetav ja arendav keskkond pakub laialdasi võimalusi elanikkonnale kultuuriga tegelemiseks. Rahvamaja huviringide tegevused on suunatud ennekõike rahvakultuuri ja -kunsti ning muusikahuvilistele. Rahvamajas tegutsevad ka teised ringid, näiteks karate, padjaklubi jms. Rahvamaja korraldab ja aitab kaasa erinevate sündmuste korraldamisele. Hooaja jooksul viiakse läbi erinevaid sündmusi (teatriõhtud, tantsupeod, vestlusõhtud jne).

Koosseisus on 7,15 ametikohta, neist 2,65 ringijuhi ametikohta.

Tegevuskulude eelarve on 181 296 eurot (2018. aasta eelarve 175 155 eurot), millest tööjõukuludeks on kavandatud 119 265 eurot ja majandamiskuludeks 62 031 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aastaga 3,0% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 5,1%. 6800 eurot on ette nähtud saali ventilatsioonisüsteemi kordategemiseks.

Valla sündmused

Iga aastaste vallasündmuste korraldamiseks on 2019. aasta eelarvesse kavandatud kokku 52 890 eurot (2018. aasta eelarve 25 000 eurot). Eelarve suureneb võrreldes 2018. aastaga 112% ja eelarvestrateegiaga 67,9%. Valla traditsiooniliste sündmuste läbiviimiseks on 2019. aasta eelarvesse kavandatud 34 000 eurot, parimate koolilõpetajate premeerimiseks 5 500 eurot ning väliskülaliste vastuvõtukuludeks 13 390 eurot.

Ajaleht Saku Sõnumid

Ajaleht ilmub üks kord kuus ja see viiakse tasuta igasse valla postkasti. Eelarvesse on kavandatud 12 lehe ja ühe lisalehe ilmumiskulud. Ajalehe väljaandmise kulude eelarve on 25 450 eurot ning vallalehe sünnipäeva tähistamiseks on kavandatud 3 000 eurot. (2018. aasta eelarve 24 400 ja eelarvestrateegia 25 500 eurot).

Mittetulundussektori ja kodanikualgatuse toetus

Mittetulundusliku tegevuse toetusfond on 2019. aastal 75 000 eurot, mis on samal tasemel 2018. aasta eelarvega ja eelarvestrateegiaga.

5.10. Haridus

Hariduskulude eelarve on kokku 9 738 470 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 61,4%. Kulud jaotuvad:

- Toetused tegevuskuludeks 8 735 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 0,1%, osakaal hariduskuludest 0,1%.
- Muudeks tegevuskuludeks 9 729 735 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 61,4%, osakaal hariduskuludest 99,9%, sh:
  - ✓ tööjõukulud 6 383 722 eurot, osakaal valdkonna kuludest 65,6%;
  - ✓ muud majandamiskulud 3 346 013 eurot, osakaal valdkonna kuludest 34,4%.

Lasteaed Päikesekild

Lasteaias on 17 rühma. Kokku käib lasteaias 334 last. Lasteaia koosseisus on 64,33 ametikohta. Lasteaia ruumides toimub tasuline huvitegevus.

Tegevuskulude eelarve on 1 360 710 eurot (2018. aasta eelarve 1 264 661 eurot), millest tööjõukuludeks on kavandatud 1 132 230 eurot ja majandamiskuludeks 228 480 eurot.

Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 10,2% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 4,8%. Lasteaiaõpetajate töötasu kasvuks on kavandatud 7,1–19,0%. Riigi antava toetuse põhimõtte järgi on kavandatud lasteaiaõpetaja töötasu 90% ja magistrikraadiga lasteaiaõpetaja töötasu 100% kooliõpetaja töötasu alammäärast (1250 eurot). Majandamiskulud on 2018. aasta tasemel. Õppevahendite kuludeks on arvestatud 65 eurot lapse kohta.

Lasteaed Terake

Lasteaias on 12 rühma. Kokku käib lasteaias 232 last. Lasteaed asub kolmes hoones. Lasteaia koosseisus on 44,1 ametikohta.

Tegevuskulude eelarve on 912 490 eurot (2018. aasta eelarve 866 397 eurot), millest tööjõukulud on 759 730 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 152 760 eurot.

Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 6,8% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 1,0%. Lasteaiaõpetajate töötasu kasvuks on kavandatud 7,1–19,0%. Riigi antava toetuse põhimõtte järgi on kavandatud lasteaiaõpetaja töötasu 90% ja magistrikraadiga lasteaiaõpetaja töötasu 100% kooliõpetaja töötasu alammäärast (1250 eurot).

Eelarvesse on lisatud 21 200 eurot Tallinna mnt 12 hoone ümber uue piirdeaia ja väravate paigaldamiseks. Õppevahendite kuludeks on arvestatud 65 eurot lapse kohta.

Kurtna Kool (lasteaed-põhikool)

Lasteaias on 7 rühma, kokku käib lasteaias 137 last. 2018/2019 õppeaastal õpib koolis 213 õpilast. Kooli koosseisus on 51,5 ametikohta.

Tegevuskulude eelarve on 1 238 668 eurot (2018. aasta eelarve 1 178 032 eurot), millest tööjõukulud on 984 926 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 253 742 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 9,3% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 2,1%. Kulud on jaotatud lasteaia ja põhikooli vahel. Õppekirjanduse soetamiseks on Saku Vallaraamatukogu eelarves arvestatud vahendid riigi toetuse ulatuses (57 eurot õpilase kohta) ning täiendavalt valla vahendeid 7,7 eurot õpilase kohta. Muude õppevahendite kuludeks on arvestatud 10 eurot õpilase kohta.

Lasteaia õppevahendite kuludeks on arvestatud 65 eurot lapse kohta.

Kajamaa Kool (põhikool)

Kajamaa Koolis õpivad õpilased, kes vajavad õppetöös väiksemat klassikollektiivi ja koolikeskkonda, kohandusi õppeprotsessis ning individuaalsemat lähenemist. Kajamaa Koolis õppivatele õpilastele rakendatakse väikeklassi, õpiraskustega õpilaste klassi või lihtsustatud õppekaval õppivate õpilaste klassis õppimise tingimusi, mis on saadud õppenõustamiskomisjonilt. Õpilased, kellel on rehabilitatsiooniplaan, saavad Kajamaa koolis vastavat teenust.

2018/2019 õppeaastal õpib koolis 45 õpilast. Koostöös Rajaleidja karjäärinõustajate ja Töötukassa spetsialistidega pakutakse põhikooli lõpetajatele individuaalset karjäärinõustamist.

Koolis oli 20,65 ametikohta, neist 16,2 õpetaja ametikohta. Koosseisu suurenemine on kavandatud alates 1. jaanuarist 2019. aastal 1,0 õpetaja ja 0,5 koormusega sotsiaalpedagoogi töökoha võrra.

Tegevuskulude eelarve on 543 195 eurot (2018. aasta eelarve 466 606 eurot), millest tööjõukuludeks on kavandatud 476 180 eurot ja majandamiskuludeks 67 015 eurot.

Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 20,9% ja võrreldes eelarvestrateegiaga 9,0%. Õppekirjanduse soetamiseks on Saku Vallaraamatukogu eelarves arvestatud vahendid riigi toetuse ulatuses (57 eurot õpilase kohta) ning täiendavalt valla vahendeid 12,5 eurot õpilase kohta. Muudeks õppevahenditeks on kavandatud kooli eelarvesse 1000 eurot loodusainete klassi sisustamiseks. Majandamiskulud on 2018. aasta tasemel.

Saku Gümnaasium

Koolis õpib 2018/19 õppeaastal 1316 õpilast, neist 1107 põhikoolis ja 209 gümnaasiumis. Koolis on 105,55 töökohta, neist 84 on õpetajad.

Gümnaasiumi tegevuskulude eelarve on 3 651 128 eurot (2018. aasta eelarve 3 018 754 eurot), millest tööjõukuludeks on kavandatud 2 599 863 eurot ja majandamiskuludeks 1 051 265 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 25,7% ja eelarvestrateegiaga 4,3%.

Alates 1. augustist 2019. aastal on kavandatud koosseisu suurenemine 7,0 õpetaja töökoha võrra ning 1. jaanuarist 2019. aastal 3,0 abiõpetaja töökoha võrra. Õppekirjanduse soetamiseks on Saku Vallaraamatukogu eelarves arvestatud vahendid riigi toetuse ulatuses (57 eurot õpilase kohta) ning täiendavalt valla vahendeid 7,7 eurot õpilase kohta. Muude õppevahendite kuludeks on arvestatud 10 eurot õpilase kohta.

Asutuse kulud on jaotatud põhikooli ja gümnaasiumi kuludeks.

Saku Muusikakool

Saku Muusikakoolis õpib 177 õppurit, neist põhiõppes 159, üldõppes kaks ja ettevalmistusklassis 16. Muusikakoolis tegutseb huviringina puhkpilliorkester Saku. Lisaks tegutsevad erinevad ansamblikoosseisud, kus õpilasi on koos musitseerimas neli või enam: rahvamuusika-, viiuli-, saksofoni- ja kitarriansambel ning veel väiksemad ansamblikoosseisud. Saku Muusikakoolis on 19,9 ametikohta, sh kontsertmeister, dirigent, klaveri häälestaja ning direktor. Ansambelite juhendamine kuulub õpetajate tööaja hulka.

Muusikakooli tegevuskulude eelarve on 502 040 eurot (2018. aasta eelarve 487 656 eurot), millest tööjõukulud on 430 794 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 71 246 eurot. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 6,2% ja eelarvestrateegiaga 5,7%.

Koolitransport

2019. aasta eelarvesse on kavandatud 275 000 eurot (2018. aastal 247 990 eurot), sh on kavandatud vahendid õpilastele tasuta vallasisese transporditeenuse osutamiseks. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 15,3% ja eelarvestrateegiaga 20,3%.

Haridusasutuste toitlustus

Alates 1. septembrist 2018. valmistab valla haridusasutustele toitu vallavalitsuse toitlustusteenistus kolmes köögis: Kurtna Koolis, lasteaias Päikesekild ning Saku Gümnaasiumis. Saku Gümnaasiumis töötab puhvet, mis pakub erinevaid kaupu ja toitu töötajatele ja teistele soovijatele. 2019. aasta eelarve on 760 005 eurot, millest koolitoidu pakkumise kulud on 447 575 eurot, lasteaedade toitlustamise kulu on 276 430 eurot ning gümnaasiumi puhveti kulu on 36 000 eurot. Riigilt saadav koolitoidu toetus on arvestuslikult 275 450 eurot.

Haridusteenuse ostmine teistelt omavalitsustelt ja erakoolidelt

Kooliteenuse ostmiseks teistelt omavalitsustelt ja erakoolidelt on kavandatud 173 000 eurot (2018. aastal 194 800 eurot). Summa kavandamise aluseks on 2018/2019. õppeaasta õppurite arvul põhinev kuluarvestus.

Saku valla lapsi õpib 10. novembri 2018. aasta seisuga väljaspool valda olevates munitsipaalkoolides kokku 202. Tallinna munitsipaalkoolides õpib neist 161, sealhulgas vene õppekeelega 26 ja täiskasvanute gümnaasiumis 16. Teistes munitsipaalkoolides õpib 41 noort, sealhulgas vene õppekeelega 2 ja täiskasvanute gümnaasiumis 4.

Lasteaiateenuse ostmiseks on kavandatud 350 000 eurot (2018. aastal 395 200), millest teiste omavalitsuste lasteaedadelt teenuse ostmiseks on kavandatud 182 000 eurot ja hanke korras ostetud lapsehoiuteenuse eest tasumiseks on kavandatud 168 000 eurot.

10. novembri 2018. aasta seisuga on väljaspool valda olevates lasteaedades Saku valla lapsi kokku 52, neist Tallinnas 16, Saue valla Nõlvaku ja Tuleviku lasteaias 30 ning mujal 6. Lapsehoiuteenuse lepinguid on 45.

5.11. Sotsiaalne kaitse

Sotsiaalse kaitse kulude eelarve on kokku 725 010 eurot, mis moodustab põhitegevuse kulude eelarvest 4,6%. Eelarve suureneb võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega 36,1% ja eelarvestrateegiaga 11,2%. Kulud on prognoositud 2018. aasta kümne kuu tegeliku täitmise järgi. 2019. aasta eelarvesse on arvestatud toetusfondist saadavad toetused 144 535 eurot (sama summa tulueelarves).

Kulud jaotuvad:

- Sotsiaaltoetusteks 267 684 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 1,7%, valdkonna kuludest 36,9%.
- Muudeks tegevuskuludeks 457 326 eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 2,9%, valdkonna kuludest 63,1%, sh
  - ✓ Saku Päevakeskus 285 190 eurot.
  - ✓ muud majandamiskulud 172 136 eurot.

Saku Päevakeskus

Saku Päevakeskus osutab erinevaid sotsiaalteenuseid ja tegevusi erivajadustega ja raskustesse sattunud isikutele – täisealistele, lastele ja nende peredele. Päevakeskuses on 14,7 ametikohta.

Tegevuskulude eelarve on 285 190 eurot (2018. aasta eelarve 280 255 eurot), millest tööjõukulud on 227 805 eurot ja majandamiskuludeks on kavandatud 57 385 eurot. Eelarve on 2018. aasta ja eelarvestrateegia tasemel. Alates 1. jaanuarist 2019. aastal on kavandatud koosseisu suurenemine 0,8 hooldustöötaja ja 0,5 invatranspordi korraldaja ametikoha võrra. Erihoolekandeteenuse kulud hüvitab Sotsiaalkindlustusamet ja seda arvestatakse päevakeskuse tuluna.

Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse

Puudega täiskasvanute ja laste hooldajate toetuseks on kavandatud 24 000 eurot, sh hooldajatoetus 11 000 eurot ning erijuhtudel riigi makstav sotsiaalmaksukulu 13 000 eurot (2018. aastal ja eelarvestrateegias 24 000 eurot).

Hooldekodude kulud

Hooldekodude kulude katteks on 39 840 eurot (2018. aastal ja eelarvestrateegias 39 000 eurot). Päevahoiuteenusel Käo keskuses on kaks inimest ning Haraka kodus kaks noort.

Perekondade ja laste sotsiaalne kaitse

2019. aasta eelarves on vahendid kavandatud 2018. aasta kümne kuu tegelike kulude põhjal, 208 705 eurot jaguneb järgnevalt:

- toidusoodustus madala sissetulekuga pere lapsele (1.–12. klass) 7 000 eurot (2018. aastal 8 500 eurot);
- haridusasutusse sõidu toetus madala sissetulekuga pereliikmele ja puudega isikule 9 000 eurot (2018. aastal 11 000 eurot);
- sünnitoetus 35 000 eurot (2018. aastal 35 000 eurot);
- kolme- ja enamalapseliste perede koolitoetus 11 000 eurot (2018. aastal 11 000 eurot);
- madala sissetulekuga perele õppeaasta alguses ja kooli lõpetamisel antav toetus 2 500 eurot (2018. aastal 2 500 eurot);
- eestkostepere toetus 1 620 eurot (2018. aastal 1 620 eurot);
- lasteaia kohatasu soodustus 7 000 eurot (2018. aastal 9 000 eurot);
- puudega lastele abi osutamise toetus 28 844 eurot (sh 9 765 eurot on kavandatud 2019. aasta eraldi toetusfondist, sama summa tulueelarves ning 19 079 eurot on 2018. aasta kasutamata vahendid);

- toetus turvakoduteenuse korraldamiseks lastele ja täiskasvanutele 3 300 eurot;
- toetus asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks 103 441 eurot (sh 94 770 eurot on kavandatud 2019. aasta eraldi toetusfondist, sama summa tulueelarves ning 8 671 eurot on 2018. aasta kasutamata vahendid).

Riskirühmade eluasemetoetus

Eluasemetoetuseks on kavandatud 33 603 eurot, sh 10 603 eurot 2018. aasta kasutamata toetus eluruumi kohandamiseks (2018. aastal 34 003 eurot). Eluasemetoetuse hulgas on arvestatud vahendid õpilaskodude kulude ja madala sissetulekuga perede eluasemekulude katmiseks ning eluruumide kohendamiseks ning katmiseks.

Toimetulekutoetus

Riikliku toimetulekutoetuse vahendeid on kavandatud 28 971 eurot (sh 20 000 eurot on kavandatud 2019. aasta eraldi toetusfondist, sama summa tulueelarves ning 8 971 eurot on 2018. aasta kasutamata vahendid) ning puudega laste hooldajatoetuseks 5 500 eurot. 2019. aasta eelarvesse on toodud 2018. aastal kasutamata jäänud sotsiaaltoetuste ning -teenuste arendamiseks ettenähtud toetuse jääk 10 935 eurot ning perekondade vajaduspõhine toetuse jääk 2 419 eurot.

Muude sotsiaalsete riskirühmade toetus

Muude toetuste eelarve kokku on 56 992 eurot (2018. aastal 52 742 eurot), sellest:

- madala sissetuleku korral muudel juhtudel makstav toetus 6 000 eurot (2018. aastal 6 000 eurot);
- lapse vaba aja tegevuse kulude toetus 7 500 eurot (2018. aastal 7 500 eurot);
- ravimite ja tervist taastavate tegevuste toetus 12 000 eurot (2018. aastal 12 000 eurot);
- matusetoetused 25 892 eurot (sh 20 000 eurot on kavandatud 2019. aasta eraldi toetusfondist, sama summa tulueelarves ning 5 892 eurot on 2018. aasta kasutamata vahendid) (2018. aastal 21 642 eurot)
- muudel juhtudel makstav toetus 5 000 eurot (2018. aastal 5 000 eurot);
- varjupaigateenuse osutamise korraldamiseks 600 eurot (2018. aastal 600 eurot).

Sotsiaalhoolekande haldus

Sotsiaalhoolekande halduse tegevuskulude eelarve on 28 855 eurot (2018. aastal 7 750). Eelarves on kavandatud vahendid transpordikulude katteks ning pereteraapia, -lepituse, võlanõustamise, turvakodu, varjupaiga, psühholoogi jne teenuste ostmiseks. Eelarvesse on kavandatud vahendid Saku valla erivajadustega lastele sündmuste korraldamiseks. Eakatele ning suurtele peredele sündmuste korraldamine on kajastatud Saku Huvikeskuse eelarves. Projekti 500 kodu tuleohutuks jaoks on eelarvesse on kavandatud 21 205 eurot (tulueelarves 10 605 eurot).

Kokkuvõtvalt on peamised muudatused kuludes järgnevad

Võrreldes 2018. aasta tegelike kuludega suurenevad kulud 2 694 167 eurot ehk 20,5%:

- Tegevuskuludeks antavad toetused suurenevad kokku 89 815 eurot ehk 26,3%;
- Muud tegevuskulud suurenevad kokku 2 604 352 eurot ehk 20,3%, sh
  - ✓ töjõukulud suurenevad 1 280 958 eurot ehk kokku 15,4%.

6. Investeermistegevus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse valla eelarves põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ning tagasilaekuvad laenud, finantskulud –ja tulud.

Investeermistegevuse eelarves on kajastatud ka sihtfinantseerimisega seotud tehingud, mille korral sihtfinantseerimise ülekandja kannab raha otse üle tarnijale, kellelt Saku vald kaupu või teenuseid saab.

2019. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara soetus, põhivara soetuseks antavad ja saadavad sihtfinantseeringud ning finantskulud- ja tulud.

Investeermistegevuse eelarve on 11 583 683 eurot.

Tabel 13 Investeermistegevus 2017–2019

	2017 Eelarve	2018		2019 Eelarve eelnõu
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Põhivara müük (+)	69 000	69 000	69 505	87 000
Põhivara soetus (-)	-5 199 092	-4 855 379	-2 257 7001	-13 845 170
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	1 616 567	2 110 625	1 159 770	2 417 150
Finantstulud (+)	133	150	172	150
Finantskulud (-)	-39 655	-43 490	-35 262	-242 813
Investeermistegevus kokku	-3 553 047	-2 719 094	-1 063 516	-11 583 683

6.1. Põhivara soetuseks planeeritud sihtfinantseerimine

- Tänavavalgustuse projekti elluviimiseks taotletav toetus on 462 500 eurot;
- Uue Saku tervisekeskuse rajamiseks taotletav toetus on 1 314 350 eurot;
- Saku alevikku ehitatavate sotsiaaleluruumide (üürielamu sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud isikutele) ehitamiseks taotletav toetus on 440 300 eurot;
- Saku alevikku jäätmejaama rajamiseks taotletav toetus on 200 000 eurot.

6.2. Investeeringud valdkondade järgi:

Majandus

Vallateede ehitus ja remont

Valla teede ehituseks ja remondiks on 2019. aasta eelarvesse kavandatud kokku 832 780 eurot, mille hulgas on ette nähtud vahendid ühisveevärgi ja kanalisatsiooni alla jäävate teede taastamiskuludeks.

Keskkonnakaitse

Jäätmemajandus

Jäätmejaama rajamiseks Saku alevikku on kavandatud 300 000 eurot, millest 200 000 eurot kaetakse saadava sihtfinantseeringuga.

Elamu- ja kommunaalmajandus

Tänavavalgustuse rekonstrueerimine

2019. aasta eelarvesse on kavandatud tänavavalgustuse rekonstrueerimiseks 750 000 eurot, millest saadav sihtfinantseering on 462 500 eurot. See summa on pool valla tänavavalgustusvõrgu rekonstrueerimise projekti kogumaksumusest.

Kommunaalmajandus

Vallavalitsusele uute tööruumide rajamise kogumaksumuseks on kavandatud 1 875 000 eurot, millest 2019. aasta eelarves on 1 689 419 eurot (2018. aasta eelarves kasutati vahendeid 185 581 eurot).

Saku alevikku sotsiaaleluruumide (üürielamu sotsiaalmajanduslikult vähekindlustatud isikutele) rajamise kogumaksumus on 2 149 000 eurot, millest 2018. aastal kasutati 40 077 eurot, 2019. aasta eelarvesse on kavandatud 870 523 eurot ja 2020. aasta eelarvesse kavandatakse ehituse lõpetamiseks 1 238 400 eurot. Projekti kuludest 50% kaetakse saadava sihtfinantseeringuga.

Saku uue esmatasandi tervisekeskuse ehituse kogumaksumus on 1 987 740 eurot, millest 2017. aastal kasutati 6 636 eurot, 2018. aastal 39 420 eurot ning 2019. aasta eelarvesse on kavandatud 1 941 684 eurot. Saku valla omaosalus selles projektis on 669 090 eurot.

Vaba aeg ja kultuur

Saku Valla Spordikeskus

2019. aasta eelarvesse on kavandatud 4 999 064 eurot uue spordihoone ehituseks ja sisustamiseks (2018. aastal kasutati vahendeid 936 eurot) ning 15 000 eurot suusalaenutuse jaoks uue mooduli soetamiseks.

Haridus

Saku Gümnaasium

Eelarvesse on kavandatud 2 100 000 eurot Saku alevikus Teaduse 1, asuva hoone rekonstrueerimiseks. Pärast tööde teostamist kolib hoonesse Saku Gümnaasiumi gümnaasiumiosa. Sisustamiskuludeks on kavandatud 250 000 eurot.

Saku Lasteaia Päikesekild A ja B korpuste välistreppidele varikatuste projekteerimiseks ning ehituseks on kavandatud 23 000 eurot.

6.3. Finantstulud ja finantskulud

Intressitulu hoiustelt on arvestatud 150 eurot. Tulu kavandatakse 2018. aasta kümne kuu tegeliku laekumise põhjal.

Laenudelt tasutavate intresside kuludeks on arvestatud 2019. aasta eelarvesse 242 813 eurot. Saku aleviku ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni projekti kulude katteks võetud laenult 27 965 eurot, Kiisa Vabaajakeskuse ehituseks, Saku Gümnaasiumi juurdeehituseks võetud ning muude investeeringute katteks võetud ja kavandatud laenult 214 848 eurot.

7. Finantseerimistegevus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse finantseerimistegevuse eelarveosasse laenude kapitalirendi- ja faktooringukohustuste

võtmine ja täitmine, võlakirjade emiteerimine ja lunastamine ning teenuste kontsessioonikokkulepete alusel kohustuste võtmine ja tagasimaksmine.

Tabel 14 Finantseerimistegevus 2017–2019

	2017 Eelarve täitmine	2018		2019 Eelarve
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Kohustuste võtmine	600 000	1 122 423	0	8 230 000
Kohustuste tasumine	-878 667	-964 921	-939 695	-951 580
Finantseerimistegevus kokku	-278 667	157 502	-939 695	7 278 420

2019. aasta eelarvesse planeeritud investeeringute katmiseks kavandatakse võtta laenukohustusi kokku 8 230 000 eurot. Laen võetakse investeeringute kulude katmiseks. Saku valla laenukohustused 2019. aasta lõpuks on kokku 11 447 956 eurot.

Tabel 15 Laenukohustused 2017–2019

31.12.2017	5 109 231	
Laenu lisandumine	0	Saku Valla Maja rekonstrueerimiseks ja muude investeeringute katteks kavandatud laen
Laenu maksmine	-939 695	Võetud laenude tagasimaksed
31.12.2018	4 169 536	
Laenu lisandumine	8 230 000	2019. aasta eelarvesse kavandatud investeeringute katteks võetav laen
Laenu maksmine	-951 580	Võetud ja kavandatud laenude tagasimaksed
31.12.2019	11 447 956	

Saku valla netovõlakoormus pärast planeeritud laenude võtmist on toodud tabelis nr 16.

Tabel 16 Saku valla netovõlakoormus, 2017–2019

	2017	2018	2019
Põhitegevuse tulem	3 196 803	3 834 030	2 301 617
Võlakoormused	5 175 493	4 203 833	11 454 813
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	100,0%	76,9%
Netovõlakoormus (%)	33,3%	12,1%	62,6%

AS Saku Maja prognoositav põhitegevuse tulem 2019. aasta lõpuks on 586 135 eurot ja netovõlakoormus 2 069 827 eurot, ehk 58,0%.

8. Likviidsete varade muutus

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse likviidsete varade muutuse eelarveosasse raha ja pangakontode, rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute, soetatud võlakirjade saldode muutused. Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse vastavalt kas plussiga või miinusega. Likviidsete varade muutus on toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 17 Likviidsete varade muutus 2017–2019

	2017 Eelarve täitmine	2018 Eelarve	2019 Eelarve eelnõu
Raha jääk aasta algul	943 934	309 023	2 139 841
Raha jäägi muutus	-634 911	1 830 819	-2 061 236
Raha jääk aasta lõpul	309 023	2 139 841	78 605

9. Eelarve tulem

Eelarve tulemiks nimetatakse põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahet, millele liidetakse investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma. Eelarve tulem peab võrduma likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma vahega. Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulem võrdub nulliga. Eelarve on ülejäägis, kui tulem on positiivne ning puudujäägis, kui tulem on negatiivne.

Tabel 18 Eelarve tulem 2017–2019

	2017 Eelarve täitmine	2018		2019 Eelarve
		Eelarve	Eelarve täitmine seisuga 31.12	
Põhitegevuse tulud	14 598 581	16 380 611	16 997 166	18 158 920
Põhitegevuse kulud	11 401 778	14 047 276	13 163 136	15 857 303
Põhitegevuse eelarve tulem	3 196 803	2 333 335	3 834 030	2 301 617
Investeerimistegevus	-3 553 047	-2 719 094	-1 063 516	-11 583 683
Eelarve tulem	-356 244	-385 759	2 770 513	-9 282 066
Finantseerimistegevus	-278 667	157 502	-939 695	7 278 420
Likviidsete varade muutus	-634 911	-228 257	1 830 819	-2 061 236
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	0	0	0	-57 589

Koostas: Evelin Normak, finantsteenistuse juht